

BELÜGYMINISZTERIUM

Cím: A nemzetközi / egyéb humanitárius védelemben részesített személyek munkaerő-piaci integrációja: politikák és jó gyakorlatok

Tagállam: MAGYARORSZÁG

Év: 2015

A projekt az Európai Bizottság támogatásával valósult meg. A kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, az Európai Bizottság nem felel a benne foglalt információk további felhasználásáért.

Az Európai Migrációs Hálózatot az Európai Bizottság koordinálja a tagállamokban és Norvégiában létrehozott Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal együttműködésben.

Az Európai Unió Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap társfinanszírozásával

EMH Fókusztanulmány 2015

A nemzetközi és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek munkaerő-piaci integrációja: politikák és jó gyakorlatok

Összefoglaló „adatlap” a nemzeti tanulmányról

A Tanulmány bemutatja, hogy két fontos tényezője van a Nemzeti Hozzájárulásnak a vizsgált szempontból. Az elsőt a menekültügyi hatóság biztosítja. 2014. január 1. óta a menekülteknek és az oltalmazottaknak joga van megkötni egy *integrációs szerződést* a menekültügyi hatósággal, azaz a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal (továbbiakban: BÁH). A második pedig, hogy a *munkaerő-piaci integráció* is bevonásra került az integrációs szerződés keretei közé. A BÁH által folyósított anyagi támogatás mellett a Családsegítő Központok (továbbiakban: CSSK-ok) – melyek a védelemre szoruló tartózkodási helye szerint illetékesek – nyújtanak integrációs támogatást a célcsoportnak. Többek között a CSSK-oknak kell támogatniuk a munkakeresés folyamatát is. Más megközelítésben a CSSK-ok nyújtotta segítség egy olyan általános támogatás, amire egyébként a magyar állampolgárok is jogosultak, viszont a BÁH pénzügyi juttatása egy speciálisan kialakított intézkedés. Meg kell jegyezni, hogy a menekültek, az oltalmazottak és a más típusú humanitárius védelemben vettek (például: „befogadottak”¹) együtt alkotják a jelen Tanulmány célcsoportját (továbbiakban: Célcsoport), de a más típusú humanitárius védelemben vettek nem jogosultak az említett integrációs szerződés megkötésére.

A menekültügyi hatóság által menekültként vagy oltalmazottként elismert személy jogosult az integrációs szerződés megkötésére a menekültügyi hatósággal.² Ez a támogatás a központi költségvetésből kerül finanszírozásra, következésképpen ezt nemzeti hozzájárulásként kell értelmezni. Meg kell említeni, hogy az integrációs szerződés legfontosabb pontja az az anyagi támogatás, amely elősegíti a célcsoport megélhetését. A hazai jog ezen anyagi támogatást integrációs támogatásnak nevezi, de azért, hogy az anyagi támogatást megkülönböztethessük az integrációs támogatástól, a Tanulmány az „anyagi támogatás” kifejezést fogja használni javadalmazásként. Rendezett anyagi körülmények nélkül nem volna lehetséges a belső energiákat a munkakeresésre átcsoportosítani. Mindemellett, a rendszer jelentős ellenőrző szabályozásokat is magában rejt. Ha egy érintett személy munkát talál az anyagi támogatás biztosításának időszaka alatt, a munkajövedelem arányában (annak összegével) csökken az említett támogatás összege. Mivel a támogatás legmagasabb összege (a szerződéses időszak első hat hónapja alatt) egyedülálló személy esetében 90.000 Ft (körülbelül 280 Euró) lehet, egy teljes munkaidős állás kiválthatja a támogatás teljes összegét. Ha valaki ugyanazt az összeget kaphatja meg az integrációs támogatásból, mint a munkabéréből, akkor miért törekedne arra, hogy munkát

¹ **„befogadott”**: aki az állampolgársága - hontalan eseten a szokásos tartózkodási helye - szerinti országba átmenetileg azért nem küldhető vissza, mert ott az Alaptörvény XIV. cikk (2) bekezdésében meghatározott magatartásnak lenne kitéve, és nincs olyan biztonságos harmadik ország, amely befogadja, de nem jogosult sem menekültkénti vagy hontalankénti elismerésre, sem ideiglenes vagy kiegészítő védelemre (2007. évi II. törvény A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (2.§, f)).

² Megjegyzendő, hogy a más típusú humanitárius védelemben vettek (például: „befogadottak”) nem jogosultak az integrációs szerződés kedvezményezettjeivé válni.

„A befogadottat megilletik a tartózkodási engedéllyel rendelkezőknek, illetve a befogadottaknak külön törvényben biztosított jogok.” „A befogadott [...] külön jogszabályban meghatározott ellátásra és támogatásra jogosult.” (2007. évi II. törvény A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról (29.§, (6) és (7)).

vállaljon? Ebből a nézőpontból a támogatás nem fokozza/segíti elő a munkaerő-piaci integráció szándékát a célcsoport tagjaiban.

A Tanulmány nézőpontjából releváns megfontolni a fogalmi különbséget a migránsok és a menekültek között gazdasági szempontból.³ A migránsok általában annak reményében lépnek be az adott tagállamba, hogy javítsák az életkörülményeiket a korábbiakhoz képest. 16.681 tartózkodási engedély került kiadásra Magyarországon 2015 első félévében, és ezen engedélyek 40 százaléka munkavállaláson vagy más keresőtevékenységen alapult.⁴ Ez azt tükrözi, hogy a legtöbb Magyarországra érkező migránsnak az a szándéka, hogy valamilyen gazdasági aktivitást folytasson. A tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek – mindazok, akik magyarországi tartózkodása *keresőtevékenység folytatásán*, más haszonszerzési tevékenységen vagy *egyéb célon* alapul – kezdetben kevesebb integrációs és anyagi támogatásra szorulnak, mivel éppen azért vannak a tagállamban, hogy megtalálják a helyüket a munkaerő-piacon és a fogadó társadalomban. Ebben az időszakban önmaguk tesznek a legtöbbet a saját integrációjukért. Esetleg később nekik is lehet szükségük támogatásra az integrációban, mivel ők is könnyen izolálódhatnak, ami ronthatja a társadalmi beilleszkedési és munkaerő-piaci esélyeiket. Ezzel szemben a menekültek közvetlen gazdasági indok nélkül vannak az adott tagállam területén, de mégis koncentrálniuk kell az integrációra, mivel nem lehetséges a biztos jövedelem nélküli tartózkodás a befogadó társadalomban. Mindazonáltal, mindkét csoportnak szüksége van a stabil és prosperáló gazdaságra az akadálymentes integrációhoz. Nincs lehetőség a jelen Tanulmány keretei között érinteni az általános gazdasági helyzet és az integráció közötti kapcsolatot, de az nyilvánvaló, hogy a közöttük lévő összefüggés erős kell, hogy legyen.

Az egyik legfontosabb tényező az integrációban, hogy a Célcsoportnak kell, hogy legyen egy bizonyos szintű állandóság- és biztonságérzete. Nehéz mérhetővé tenni ennek az érzetnek a szintjét, de feltehetőleg a menekülést és a befogadó állomáson töltött időt követően az emberek egy olyan bizonytalan helyzetben vannak, amiben a biztonságérzet szintje nagyon alacsony. A fentebb már említett integrációs szerződés képes lehet arra, hogy emelje ezt a szintet a CSSK-ok tanácsadási tevékenysége/szolgáltatása által. Ezért ez egy nagyon fontos tényező a Célcsoport integrációjában.

A CSSK-ok integrációs erőfeszítései mellett az Európai Menekültügyi Alap (továbbiakban: EMA) által támogatott projektek tudtak hozzájárulni érdemben a Célcsoport (menekültek és oltalmazottak) munkaerő-piaci integrációjához.⁵ (A későbbiekben a Tanulmány rámutat majd arra, hogy lényeges különbségek vannak a Célcsoporton belül.) A Tanulmány érinteni fogja az EMA átfogó mechanizmusát, és részletezni is fog néhány konkrét projektet. Az EMA csak részben értékelhető úgy, mint nemzeti hozzájárulás, mivel a befektetett pénz forrása nagyrészt az Európai Unió költségvetése. Ennek ellenére mégis számba vehetjük nemzeti hozzájárulásként is, mivel **Magyarország** egyrészt az EMA szétosztásának menedzselésével járult hozzá ehhez a társadalmi befektetéshez, valamint **a 25%-os önrész biztosításával, aminek köszönhetően a támogatott projekteket megvalósító szervezeteknek nem kell önerővel hozzájárulnia azok finanszírozásához.**

Vezetői összegzés (Összesített jelentés)

Az első részben a Tanulmány bemutatja a Célcsoportra vonatkozó munkavállalási feltételek szabályozási rendszerét. Mind a Célcsoport és a más harmadik országbeli állampolgárok (továbbiakban: HOÁ-ok) közötti, mind a Célcsoporton belüli kategórikus különbségek kifejtésre kerülnek. A jogi kereteken túl a Tanulmány felhívja a figyelmet a gyakorlati akadályokra is, amennyiben vannak ilyenek.

A második részben a Tanulmány kifejti Magyarország integrációs szakpolitikájának részleteit.

³ Lásd: KALENA E., CORTES. *Are Refugees different from economic immigrants? Some empirical evidence on heterogeneity of immigrant groups in the United States.* <http://users.nber.org/~cortesk/reveconstats2004.pdf> (2015.10.08)

⁴ Az adatok megtalálhatók a BÁH statisztikai információs oldalán: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=492&Itemid=1259&lang=en (2015.10.08)

⁵ Másfelől, az Európai Integrációs Alap (EIA) által támogatott projektek többek között a "befogadott" státuszú személyek számára voltak hozzáférhetőek, a többi egyéb humanitárius védelemben részesített kategóriába tartozó személlyel együtt.

Lehetőség lesz ebben a részben megismerni a korábban már említett *integrációs szerződés* alkotóelemeit, tartalmi lényegét. Ez a rész fogja kifejteni Magyarország integrációs politikájának stratégiai koncepcióját is, valamint annak végrehajtását. Az egyes témakörökben és táblázatokban a tanulmány utal majd a vonatkozó jogszabályokra.

A harmadik részben a Tanulmány megvizsgálja az integrációs folyamat részleteit. Nyolc témakör fogja az olvasót az integrációs folyamaton végigvezetni, nevezetesen; a nyelvi kurzusokra, az orientációs kurzusokra, az oktatásra, szakképzésre és a szakoktatásra, a képzettségek elismerésének folyamatára, a tanácsadási szolgáltatásokra, a lakhatáshoz való hozzáférésre és a garantált minimum ellátásokra vonatkozólag. Ezek az integráció sarokkövei. A Tanulmány a Célcsoportra vonatkozó különleges intézkedésekre fog koncentrálni, bár érinteni fogja az általános magyar szociális rendszert is, mivel a Célcsoport egy része jogosult annak az igénybevételére. Szükséges, hogy a Tanulmány bemutassa az EMA által támogatott projektek eredményeit és hozzájárulását is a Célcsoport munkaerő-piaci integrációjához, mivel ezek releváns részei voltak (és valószínűleg lesznek a jövőben is) a magyar integrációs intézkedéseknek.

A negyedik részben a Tanulmány a Célcsoport foglalkoztatása/foglalkoztatottsága tekintetében megismerteti az elérhető adatokat. Ahogyan kiderül majd, a magyar statisztikai adatok sajnálatos módon nem biztosítanak teljes körű áttekintést, így lehetetlen pontos következtetéseket levonni belőlük.

A következtetések című részben a Tanulmány összefoglalja az eredményeket, különös tekintettel az érintett csoportok közötti különbségekre. A Tanulmány szerkezete miatt ez a rész fog letisztázott válaszokat nyújtani a vizsgált kérdésekre. Ez talán ismétlésnek tűnhet majd, de sokkal inkább van itt szó olyan összegzésekről, amelyek áttekintik és értékelik a korábban kifejtetteket.

1. fejezet: Munkaerőpiachoz való hozzáférés: tartózkodási engedélyek és a munkaerőpiacra történő belépés törvényes joga

Q1 Kérem, adjon egy rövid áttekintést a gyakorlati tartózkodásra vonatkozó jogok jogi és politikai kereteiről, valamint a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek számára kiadott munkaerő-piaci hozzáférési jogokról, összekapcsolva a munkaerő-piaci hozzáférési jogok céljából kiadott tartózkodási engedélyekkel. Kérjük, különböztessen meg, majd emeljen ki bármilyen különbséget a tartózkodási engedélyek típusai és a velejáró munkaerőpiaci-hozzáférési jogok között, azokon belül, akiknek kiadott ilyen: a) Menekültek; b) Oltalmazottak; c) Más típusú humanitárius védelemben részesülő személyek

A menekültek és az oltalmazottak minden más kiegészítő engedély nélkül hozzá tudnak férni a munkaerő-piachoz. A magyar személyi igazolványuk segítségével ők hasonló feltételek mellett vállalhatnak munkát, mint a magyar állampolgárok. Ilyen szempontból nem okoz semmilyen különbséget, hogy menekültekről vagy oltalmazottakról van-e szó. Azonban az egyéb humanitárius védelemben vett személyek csak a *2007. évi II. törvény* vonatkozó rendelkezései alapján válhatnak munkavállalóvá, folytathatnak kereső tevékenységet, figyelembe véve a *foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény* szabályait, valamint a *harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának nem összevont kérelmezési eljárás alapján történő engedélyezéséről, az engedélyezési kötelezettség alóli mentességről, a fővárosi és megyei kormányhivatal munkaügyi központjának az összevont kérelmezési eljárásban való szakhatósági közreműködéséről, valamint a Magyarországon engedélymentesen foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának bejelentéséről, és a munkabér megtérítéséről szóló 445/2013. (XI. 28.) Korm. rendeletet*. Ez pedig azt jelenti, hogy nekik szükségük van a keresőtevékenység célú tartózkodási engedély beszerzésére. Az engedély kiállításának folyamata hetven napot vesz igénybe, ezekben az esetekben összevont kérelmezési eljárás zajlik le - az illetékes hatóság érdemi döntését a kérelem benyújtását követő 70 napon belül hozza meg. Az összevont kérelmezési eljárás keretei között lehetővé válik egyes humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező személyi kategóriák számára (a 'befogadottak' kivételével), hogy legális úton munkát vállaljanak, törvényesen foglalkoztatva lehessenek. Ezt az eljárást megkerülve azonban nem lenne lehetséges számukra a legális foglalkoztatottság hazánkban. Fontos még megjegyezni, hogy amennyiben a harmadik

országbeli állampolgár már rendelkezik humanitárius célból kiadott tartózkodási engedéllyel a törvényben meghatározott okok egyike alapján, és foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt kíván létesíteni, az ügyfél szálláshelye szerint illetékes regionális igazgatóság hivatalból eljárást indít az összevont engedély kiállítása érdekében. Ennek értelmében tehát lehetséges összevont kérelmezési eljárás lefolytatása - annak érdekében, hogy munkavégzésre való jogosultságot/engedélyt szerezzen - a már ezt megelőzően humanitárius célból kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkező személy számára is. A hivatkozott eljárás munkaerő-piaci vizsgálatot foglal magában (olyan eljárás, amelynek keretei között az illetékes hatóságnak vizsgálnia kell, hogy van-e olyan megfelelő lehetséges jelölt az adott állásra, aki magyar állampolgár, vagy aki az Európai Gazdasági Térség (EGT) állampolgára. A munkaerő-piaci helyzet vizsgálatának ideje 15 nap. A humanitárius célból kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek - hasonlóan a harmadik országbeli állampolgárok általános kategóriájához - abban az esetben szerezhetnek legális munkavállalásra irányuló engedélyezést, ha a fentiekben említett EUs vagy EGT állampolgár az adott állásra a vizsgálat időpontjában nem elérhető. Továbbá létezik egy miniszteri rendelet, amely meghatározza a keresőtevékenység célú tartózkodási engedélyek kiadásának évenkénti maximális számát.⁶ A kvóta olyan számítási mód alapján kerül évente megállapításra, amely magasan a kiadott engedélyek feletti számot határoz meg, így semmilyen módon nem képezi jelenleg gátját a tartózkodási engedély megszerzésének.

Jegyezzük meg, hogy minden eddig tárgyalt Célcsoport kategória tekintetében léteznek korlátozások a közszolgálati jogviszonyban való foglalkoztatottság lehetőségének tekintetében. Számos közhivatali pozíciót csak magyar állampolgárok tölthetnek be (pl.: bírói-,⁷rendőri-,⁸ közalkalmazotti⁹ pozíciók). Bár egyáltalán nem tipikus, hogy a célcsoportból származó személy az említett pozíciók valamelyikét kívánná betölteni. Megtehetik ezt azonban a honosításukat követően.

A magyar Migrációs Stratégia¹⁰ 2013-ban került elfogadásra. Ez a dokumentum rögzíti, hogy a valódi menekülők integrációja egy kívánatos cél.¹¹ Valódi menekülők alatt a Migrációs Stratégia azokat a személyeket érti, akik a Genfi Egyezmény szerinti okokból szenvedtek el üldöztetést. Később a Migrációs Stratégia hangsúlyozza, hogy a nemzetközi védelemben részesített személyeknek van a legnagyobb segítségére szükségük¹². A Migrációs Stratégia azt is deklarálta, hogy a fentebb már említett integrációs szerződés a megfelelő megoldás erre a kihívásra. A menekülteknek és az oltalmazottaknak van meg a jogi lehetősége arra, hogy aláírják az integrációs szerződést. A humanitárius védelem alá helyezett személyek nem élvezik ezt a fajtájú támogatást.

Valószínűleg a következő jelenség pontosan körül tudja írni a helyzetet: Mérvadó civil szervezetek beszámolóí szerint néhány munkáltató (ipari szereplők, logisztikai társaságok, stb.) az elmúlt időszakban érdeklődtek a menekültek foglalkoztathatóságáról (nyilvánvalóan nem a státusz volt számukra fontos, hanem a jogszerű foglalkoztathatóság). Bár lehetséges a jogszerű foglalkoztatás, de nem áll rendelkezésre elég ösztönző mechanizmus és tréning, ami képessé tenné a menekülteket arra, hogy a fővárostól távol telepedjenek le és különböző városokban vállaljanak munkát. Nem lennének képesek társadalmi kapcsolatokat létesíteni, nem tudnának beilleszkedni a helyi közösségekbe, stb. Ez jórészt a nyelvtudás hiányának köszönhető valamint annak, hogy nincsenek hosszú távú elképzeléseik a magyarországi életet illetően.

Q2 Ez a kérdés azt a célt szolgálja, hogy összegyűjtse az összehasonlító adatokat a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek számára kiadott tartózkodási engedélyek nemzeti jogi/politikai kereteiről, jelezve azok időtartamát (jogilag és a gyakorlatban), valamint az állandó tartózkodásra és az állampolgárságra való jelentkezésnek a feltételeit.

⁶ 19/2015. (VII. 3.) NGM rendelet a Magyarországon egyidejűleg foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok legmagasabb létszámáról; elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500019.NGM.

⁷ A 2011. évi CLXII. törvény alapján.

⁸ A 2015. évi XLII. törvény alapján.

⁹ A 2011. évi CXCVI. törvény alapján.

¹⁰ Lásd : http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA_.pdf (2015-10-07)

¹¹ Uo. 59.

¹² Uo. 70-71.

1. táblázat A menekültek, a nemzetközi védelemben és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek részére kiadott tartózkodási engedélyek¹³

	Menekültek	Oltalmazottak	Egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek	Megjegyzések
Tartózkodási engedély minimum időtartama (törvény szerint)	Nincsen korlátozva.	5 év	•Hontalan személyek esetében: <u>3 év.</u> •<u>Befogadottak esetében: 1 év.</u> •Harmadik országbeli állampolgár, aki Magyarország területén született és azt követően a magyar jog szerint érte felelős személy felügyelete nélkül maradt, illetve a kísérő nélküli kiskorút	A humanitárius védelemben részesített személyek más jogi alapon is tartózkodhatnak.

¹³ A 2. Táblázat tényei a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényen, a Magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvényen és a menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényen alapulnak.

			tekintve: <u>1 év.</u> •Az a harmadik országbeli állampolgár, aki a menekültügyi hatóságtól menekültkénti elismerését kérte, vagy a menekültügyi hatóságtól ideiglenes vagy kiegészítő védelmet kért; •és az a személy, aki jelentős bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági érdekből az ügyész, a bíróság, illetve a rendvédelmi és nemzetbiztonsági szerv, továbbá a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósága indítványára azt a harmadik országbeli állampolgárt, illetve rá tekintettel más harmadik országbeli állampolgárt, aki bűncselekmény felderítése érdekében a hatóságokkal - a bizonyítást jelentősen elősegítő módon - együttműködik: <u>6 hónap.</u> •Akit különösen kizsákmányoló foglalkoztatási feltételek mellett, illetve azt a kiskorú harmadik országbeli állampolgárt, akit érvényes tartózkodási engedély vagy más, tartózkodásra jogosító engedély nélkül foglalkoztattak: <u>6 hónap.</u>	
Tartózkodási engedélye maximum időtartama (beleértve a	N/A	A status ötévente megújítható. Nem létezik maximálisan	•Hontalan személyek esetében: 1 év. Befogadott státuszú személy esetében: <u>1 évvel</u>	A kiegészítő védelemben részesülő személyek oltalmazottak) tekintetében

hosszabbításokat¹⁴⁾ hónapban/évben (törvény szerint)		meghatározható időtartam, hiszen folyamatosan hosszabbítható/megújítható.	<u>meghosszabbítható.</u> • A száműzött és harmadik országbeli állampolgár státusza, aki Magyarország területén született és azt követően a magyar jog szerint érte felelős személy felügyelete nélkül maradt, illetve a kísérő nélküli kiskorút: <u>meghosszabbítható egy évvel.</u> • Az a harmadik országbeli állampolgár, aki a menekültügyi hatóságtól menekültkénti elismerését kérte, vagy a menekültügyi hatóságtól ideiglenes vagy kiegészítő védelmet kért (ez a csoport kívül esik ennek a Tanulmánynak a vizsgálódásainak) • és az a személy, aki jelentős bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági érdekből az ügyész, a bíróság, illetve a rendvédelmi és nemzetbiztonsági szerv, továbbá a Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatósága indítványára azt a harmadik országbeli állampolgárt, illetve rá tekintettel más harmadik országbeli állampolgárt, aki bűncselekmény felderítése érdekében a hatóságokkal - a bizonyítást jelentősen elősegítő módon - együttműködik: <u>6 hónap.</u> • Akit különösen kizsákmányoló foglalkoztatási	a tartózkodási engedély meghosszabbítása a származási országuk helyzetétől függ.

14 Beleértve a lehetséges meghosszabbításokat (kivéve az állandó tartózkodási engedélyt és az állampolgárságra való jelentkezés után kiadott engedélyeket)

			feltételek mellett, illetve azt a kiskorú, harmadik országbeli állampolgárt, akit érvényes tartózkodási engedély vagy más, tartózkodásra jogosító engedély nélkül foglalkoztattak, <u>újabb 6 hónapra kaphat engedélyt</u>, amely tovább hosszabbítható a harmadik országbeli állampolgár által a munkáltatójával szemben az elmaradt járandóságának kifizetése érdekében indított eljárás jogerős befejezéséig. Nem létezik maximálisan meghatározható időtartam, hiszen folyamatosan hosszabbítható/me gújítható.	
Tartózkodási engedély átlag hossza ¹⁵ hónapban/évben (gyakorlatban)	N/I	N/I	N/I	
Hány év engedélyezett tartózkodás után lehet kérelmezni a tartózkodási engedélyt?	A hosszú távú tartózkodásra jogosító EK-engedély kérelmezése lehetséges: 5 év után A nemzeti letelepedési engedély kérelmezése lehetséges: 3 év után	A hosszú távú tartózkodásra jogosító EK-engedély kérelmezése lehetséges: 5 év után A nemzeti letelepedési engedély kérelmezése lehetséges: 3 év után	A nemzeti letelepedési engedély kérelmezése lehetséges: 3 év után	A menekültek és a kiegészítő védelemben részesített személyek megkaphatják a hosszú távú tartózkodásra jogosító EK engedélyt a státuszuk mellé, amivel a két státusz egymás

¹⁵ Első tartózkodási engedély beleértve a lehetséges meghosszabításokat (kivéve az állandó tartózkodási engedélyt és az állampolgárságra való jelentkezés után kiadott engedélyeket)

				mellett is érvényes lesz.
Mik a feltételei a hosszú távú tartózkodási engedélynek?	Általános feltételek: • a személy rendelkezik magyarországi lakóhellyel és megélhetéssel, • a személy jogosultnak minősíthető a magyar társadalombiztosítás és összes szolgáltatására vagy a személynek megvannak az anyagi eszközei a saját egészségügyi ellátásának biztosítására, • a személy esetén nincs ok a kizárásra, • a személy rendelkezik tartózkodási engedéllyel vagy ideiglenes letelepedési engedéllyel, A harmadik országból származó személy, akit menekültként ismer el a menekültügyi hatóság, jogosult kérelmezni a nemzeti letelepedési engedélyt tartózkodási engedély vagy tartózkodási vízum hiányában is. a hosszú távú tartózkodásra jogosító EK-engedélyt illetően: - Magyarország területén	• Lásd az 'általános feltételeket' az előző oszlopban. Lásd a 'a hosszú távú tartózkodásra jogosító EK engedélyt illetően' részt az előző oszlopban. Lásd a 'a nemzeti letelepedési engedélyt illetően' részt az előző oszlopban.	Lásd az 'általános feltételeket' az előző oszlopban. Lásd a 'a nemzeti letelepedési engedélyt illetően' részt az előző oszlopban.	Hosszú távú tartózkodásra jogosító EK-engedély vagy nemzeti letelepedési engedély nem adható annak a harmadik országból származó személynek: a) akinek a letelepedése veszélyezteti Magyarország közbiztonságát vagy nemzetbiztonságát; • b) aki kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom, illetve beutazási és tartózkodási tilalmat elrendelő SIS figyelmeztető jelzés hatálya alatt áll; c) aki az engedély megszerzése érdekében hamis adatot, valótlan tényről közölt, vagy az eljáró hatóságot megtévesztette.

	törvényes tartózkodás legalább öt éven keresztül folyamatosan mielőtt a kérelmet benyújtották volna (a hat egymást követő hónapnál nem hosszabb ideiglenes távollét nem számítandó a tartózkodás megszakításának); A nemzeti letelepedési engedélyt illetően: - Magyarország területén törvényes tartózkodás legalább a három megelőző évben folyamatosan mielőtt a kérelmet benyújtották volna (a négy egymást követő hónapnál hosszabb ideiglenes távollét nem számítandó a tartózkodás megszakításának); - a személynek büntetlen előélete vagy mentesült a hátrányos jogkövetkezménye itől;			
Hány év engedélyezett tartózkodás után lehet kérelmezni az állampolgárságot ?	3 év – (kérelmezheti a kedvezményes honosítást)	8 év – a kiegészített védelem státusza azonnal létrehozza az állandó tartózkodás helyét és attól az időponttól számítandó a tartózkodási időszak nyolc egymást követő éve	8 év – az 'állandó lakos' státuszának létrejöttétől számítandó, ami azt jelenti, hogy a kérelmező megkapta a nemzeti tartózkodási engedélyt, tehát nem a humanitárius alapokon megadott tartózkodási engedély megadásától számítandó.	Vegye figyelembe az oltalmazott és befogadott státusz közötti különbséget az állandó tartózkodás helyének kiszámítását illetően.
Mik az	A kedvezményes	A honosítás	A honosítás	Az 1993. évi

állampolgárság feltételei?	honosítás feltételei: A jogszabály a következő feltételeket támasztja a jelentkező személynél szemben: • A kérelmező 3 évig folyamatosan Magyarországon lakott és állandó bejelentett lakóhellyel (lakcímkártyával) rendelkezik. • Büntetlen előélet, valamint büntetőeljárás nincs folyamatban a kérelmező ellen. • Biztosított magyarországi lakhatás és megélhetés. • A kérelmező honosítása Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti. • A kérelmező bizonyítékot tud nyújtani arról, hogy alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven vizsgát tett, vagy, hogy az 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárság 4/A paragrafusának 2. pontja értelmében fel van mentve a vizsga alól.	feltételei: • A kérelmező 8 évig folyamatosan Magyarországon lakott és állandó bejelentett lakóhellyel (lakcímkártyával) rendelkezik. • Büntetlen előélet, valamint büntetőeljárás nincs folyamatban a kérelmező ellen. • Biztosított magyarországi lakhatás és megélhetés. • A kérelmező honosítása Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti. • A kérelmező bizonyítékot tud nyújtani arról, hogy alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven vizsgát tett, vagy, hogy az 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárság 4/A paragrafusának 2. pontja értelmében fel van mentve a vizsga alól.	feltételei: • A kérelmező 8 évig folyamatosan Magyarországon lakott és állandó bejelentett lakóhellyel (lakcímkártyával) rendelkezik. • A magyar törvényeknek megfelelően büntetlen előélet, valamint büntetőeljárás nincs folyamatban a kérelmező ellen. • Biztosított magyarországi lakhatás és megélhetés. • A kérelmező honosítása Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti. • Alkotmányos alapismeretekből magyar nyelven vizsgát kell tenni.	LV. törvény a magyar állampolgárságról¹⁶ meghatározza a felsorolt feltételeket.

¹⁶ Lásd; http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300055.TV_4_paragrafus

Q3. Kérem, soroljon fel alul a táblázatban, olyan feltételeket, melyek a munkaerő-piaci hozzáférésre való jelentkezésre vonatkoznak (meghatározva a nemzeti jogban vagy a gyakorlatban), kiemelve bármilyen különbséget a menekültek, oltalmazottak és humanitárius védelemben részesített személyek sajátos körülményeit illetően.

Emellett, hogy biztosítva legyen az összehasonlíthatóság a vonatkozó különös feltételeket illetően (legyenek azok nemzeti jogban vagy a gyakorlatban meghatározva), legyen szíves elkészíteni egy sokkal részletesebb táblázatot az 1. Mellékletben, amiben meg vannak állapítva a sajátos körülmények.

2. táblázat A menekültek, a nemzetközi védelemben és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek a feltételei¹⁷

	Menekültek	Oltalmazottak	Egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek	Megjegyzések/Kategóriák közötti főbb különbségek összefoglalása (ha van ilyen)
Munkaerőpiachoz való hozzáférés feltételei a nemzeti jogalkotásban	A menekültet, ha törvény vagy kormányrendelet kifejezetten eltérően nem rendelkezik, a magyar állampolgár jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik. ¹⁸ Ennélfogva hozzáférhetnek a munkaerőpiachoz (a kivételeket lásd feljebb).	Az oltalmazottat, ha törvény vagy kormányrendelet kifejezetten eltérően nem rendelkezik, a menekült jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik. ¹⁹ (Lásd: előző oszlop)	A tartózkodási engedély mellett munkavállalási engedély is szükséges a HOÁ-ok munkaerő piaci hozzáféréseinek általános szabályai szerint. Ezeket az összevont kérelmezési eljáráson keresztül adják meg, egységesen, mint egy 'összevont engedély'. Ez főszabályként magában foglal egy munkaerőpiaci vizsgálatot is. Kérjük, vegye figyelembe, hogy az összevont engedélynek a kérelmezési eljárása nem alkalmazható a befogadottak kategóriájára. ²⁰ Az ő esetükben az engedélyezés	

¹⁷ Az 2. A táblázat tényei a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, a Magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvényen és a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényen alapulnak.

¹⁸ A 2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról 10. paragrafusa

¹⁹ 17. paragrafus uo.

²⁰ 29/A. paragrafus uo.

			munkavállalási engedély formájában van kijelölve. A munkaadónak be kell nyújtania egy munkavállalási kérelmet az illetékes foglalkoztatási központba egy (egységesített) nyomtatvány kitöltésével. A munkaerőpiaci vizsgálat is része az eljárásnak. A potenciális munkaadó benyújthat egy munkaerői kérelmet az illetékes foglalkoztatási központ képviseleti irodájába a munkavállalási engedély kérelmét megelőzően. A munkavállalási engedély legfeljebb 2 éves időszakra adható ki és esetenként ugyanannyi időre megújítható.	
Munkaerőpiachoz való hozzáférés feltételei a gyakorlatban	A munkáltatónak öt napon belül értesítenie kell a bevándorlási hivatalt a harmadik országból származó személyek foglalkoztatásának megkezdéséről (mint amilyenek a menekültek), akik megelőző engedélyezés nélkül foglalkoztathatóak (nincs szükség munkavállalói engedélyre)	A munkáltatónak öt napon belül értesítenie kell a bevándorlási hivatalt a harmadik országból származó személyek foglalkoztatásának megkezdéséről (mint amilyenek az oltalmazottak), akik megelőző engedélyezés nélkül foglalkoztathatóak (nincs szükség	Az általános HOÁ-okra vonatkozó szabályok alkalmazandók az összevont eljárás alkalmazandó, lásd feljebb. Nincs várakozási idő. Korlátozások léteznek bizonyos közhivatalok esetében. Kérjük, vegye figyelembe, hogy az összevont engedély kérelmi eljárása nem	

		munkavállalói engedélyre)	alkalmazandó az oltalmazottak kategóriájára. A kiadható tartózkodási engedélyek évenkénti maximális száma (kvótája) munkavállalás vagy más kereső tevékenység céljára szabályozva van. A korlát magasán az előző évben kiadott engedélyek száma felett van, így az semmilyen módon nem jelenthet akadályt a tartózkodási engedély megszerzésében.	
Főbb eltérések (a jogalkotásban és a gyakorlatban is) a munkaerőpiachoz való hozzáférés feltételeit illetően, összehasonlítva a területen legálisan tartózkodó más harmadik országbeli állampolgárokkal	Minden további tartózkodási vagy munkavállalói engedély nélkül, a menekültek és a kiegészítő védelem alatt álló személyek hozzáférhetnek a munkaerőpiachoz. A magyar személyigazolvány-kártyáikkal ugyanazon szabályok szerint dolgozhatnak, mint a magyar állampolgárok.	Minden további tartózkodási vagy munkavállalói engedély nélkül, a menekültek és a kiegészítő védelem alatt álló személyek hozzáférhetnek a munkaerőpiachoz. A magyar személyigazolvány-kártyáikkal úgy dolgozhatnak, mint egy magyar állampolgár.	Az általános - a HOÁ-okra vonatkozó - szabályok szerint azaz az összevont kérelmezési eljárás szerint, amiben a munkavállalási engedély kereteit megadják egy 15 napig tartó munkaerőpiaci vizsgálat alapján. További információkért lásd feljebb. Kérem, vegye figyelembe még, hogy az összevont engedély kérelmezési eljárása nem alkalmazható a befogadottak kategóriájára.	

2. fejezet: Munkaerő-piaci integrációs politika és szervezet

2.1 fejezet: A menekültek, a nemzetközi védelemben és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyekre vonatkozó munkaerő-piaci integrációs politikának az áttekintése

Q4. Kérem, adjon egy átfogó összefoglalást a menekültek, oltalmazottakra és a másfajta humanitárius védelemben részesülő személyek munkaerő-piaci integrációjával kapcsolatos lényeges nemzeti politikákról, jelezve:

- Mik a legfőbb alkotóelemei a munkaerő-piaci integrációs politikának (Pl.: orientációs/nyelvi kurzusok, szakoktatás és szakképzés, képezések elismerése, garantált minimumforrások, tanácsadás, lakáshoz való hozzáférés, egyéb stb.) ?
- Ha szükséges, tömören ismertesse az egyes alkotóelemek alelemeit: Például, az olyan fogalmak, mint „orientációs kurzusok”, „oktatás”, „tanácsadás”, „lakáshoz jutás” igen szélesek; kérem, a tanulmány keretein belül (kérem, utaljon vissza a definíciós részekre), írja le mely tevékenységeket fedik ezek. Ezen felül, a garantált minimumforrások tekintetében, kérem, sorolja fel azokat az előnyöket és/vagy programokat, melyek a MISSOC kategórián belül²¹ „garantált minimumforrások” alatt az ön tagállamában elérhetőek.
- A politika kifejezetten a menekültekre, oltalmazottakra és a másfajta humanitárius védelemben részesülő személyekre vonatkozik vagy általánosságban a tagállamának területén legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra? Ha, ez kifejezetten a menekültekre, oltalmazottakra vagy a másfajta humanitárius védelemben részesülőkre vonatkozik, röviden el tudná magyarázni miért ez a helyzet? Ilyen például, hogy mik azok az okok, amelyek alapján a kormány úgy döntött, hogy a politikát kifejezetten az előbb felsorolt személyekre szabja? (pl.: mert az ő igényeiknek elismerésre van szükségük, és fontosnak tartjuk az ő helyzetükhöz szabni ezeket a speciális intézkedéseket.)

A menekültek és oltalmazottak munkaerő-piaci integrációjának fő komponense a korábban már többször említett integrációs szerződés. Ezt az összetevőt egy 2014. január 1. óta hatályos jogszabály módosítás hívta életre. Ez a módosítás konceptuális változást hozott a területen. Melynek lényege, hogy a BÁH egy szerződést ír alá a menekültekkel és az oltalmazottakkal az integrációjukról, amely egybefoglalja a támogatásokat, míg ezt a szabályozást megelőzően többféle anyagi támogatás volt elérhető bármiféle írott szerződés nélkül. A jelenlegi rendszer arra törekszik, hogy egy partneri kapcsolatot alakítson ki az aláíró felek között. Ez azt jelenti, hogy egyenlő félként vannak számon tartva a menekültek és az oltalmazottak, ami tulajdonképpen egy fogalmi tévedés, mivel a menekültek és az oltalmazottak nincsenek abban a helyzetben, amelyben ők mérlegelhetnék a szerződés tartalmát és annak következményeit, tehát nem lehetnének egyenlő félként kezelhetőek. Azoknak a személyeknek, akik aláírták a szerződést, nem volt lehetőségük magyarul tanulni vagy alaposan megismerni Magyarország társadalmi és gazdasági helyzetét. Így, az érintett személyek vállalnak valamit, ami legalábbis homályos számukra. Mindezek a tényezők az integráció során problémákhoz vezethetnek.²²

Ezen a megállapodáson alapulva a BÁH integrációs támogatást fizet, egyebek közt, az aláíró személynek. Minden hat hónap után az integrációs támogatás 25 százalékkal csökken az eredeti összeghez képest. Ez azt jelenti, hogy a támogatás két év időtartam után véget ér. Ez a módszer motiválja a menekülteket és oltalmazottakat, hogy növekedjen a munkavállalási kedv. Az aláíró menekülteknek és oltalmazottaknak teljesítenie kell a kötelezettségeket, mely kötelezettségek egyúttal lehetőségek is az integrációjukhoz, mivel főként a munkavállalást célozzák. A támogató intézkedések a következők:

²¹ MISSOC (2012), „Cross-cutting introduction to guaranteed minimum resources”, elérhető itt: http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/CROSSCUTTINGINTRO/Introduction_Table_11.pdf

²² Lásd az integrációs szerződésről bővebben: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=423&Itemid=470&lang=hu# (2015.10.28.)

- A CSSK elkészít egy - úgynevezett - gondozási tervet az érintett személynek. Ez a terv tartalmazza a munkavállalási tervet is, bár ez csak nagyvonalakban van lefektetve.
- Az ügyfélnek (a menekült- vagy oltalmazott személynek) és a CSSK egy kijelölt szociális munkásának találkoznia kell személyesen és rendszeresen. Minden megbeszélte találkozón meg kell jelennie az ügyfélnek (a menekültnek vagy oltalmazottnak).
- Ha az ügyfél munkanélküli, akkor regisztráltatnia kell magát munkakeresőként a munkaügyi központban (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, továbbiakban: NFSZ). A családsegítő szolgálat segítséget nyújt a regisztrációban.
- Az ügyfélnek rendszeres kapcsolatban kell maradnia a munkaügyi központtal és aktívan kell részt vennie a munkakeresésében.

A személyes találkozásokat lehet konzultációs szolgáltatásként értékelni. Ez alatt a konzultációs szolgáltatás alatt ugyanis a szociális munkások és a bevont személyek megbeszélnek a munkavállalási lehetőségeket, az oktatási lehetőségeket, valamint az elérhető nyelvi képzéseket és iskolákat. A szociális munkások törekuszenek arra, hogy támogassák az érintett személy életét, de az ügyfélnek egyedül kell meghozni a döntéseit.

A szakképzés és szakoktatás elérhető a NFSZ-on keresztül, ha a menekült vagy oltalmazott munkanélküli. Az NFSZ időnként szervez szakképzéseket bizonyos egyszerűbben elsajátítható szakmákban. Azonban e szakképzések befogadó kapacitása korlátozott és a programok csak magyarul elérhetőek. Az NFSZ szintén támogatja az önfoglalkoztatóvá válást (vagy egyéni vállalkozóként vagy társasági tulajdonosként), de ebből a célból egy viszonylag komplex pályázati anyagot kell a jelentkezőnek elkészítenie. A nyelvi akadályok miatt ez a menekültek, az oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelembe vettek számára csak egy magyarul jól beszélő segítő (jogász, üzleti tanácsadó, barát, stb.) támogatásával elképzelhető. Általában ez a támogatási opció nem szerepel a CSSK-nál dolgozó szociális munkások munkakörében.

Nincs olyan állami intézmény, amely magyar nyelvi kurzusokat szervezne, bár néhány CSSK megpróbálkozott azzal, hogy önkéntesek segítségével nyelvi képzéseket tartson. Ezeken kívül csak civil szervezetek és vallási szerveződések nyújtanak nyelvoktatást ingyenesen. A piaci alapú nyelvi kurzusok sajnálatosan csak korlátozott számban érhetőek el.

A korábban említett CSSK által készített gondozási terv egyúttal orientációs kurzusként is kezelhető, bár egy alkalmon alapul és a módszertan egyáltalán nem kidolgozott. Természetesen a gondozási terv a későbbiekben felülvizsgálható, de tipikusan már az első interjú alatt elkészül és az ezt követő konzultációk már nem minősíthetőek teljes értékű orientációs alkalmaknak. Ezáltal, a gondozási terv nem értékelhető kétségkívül professzionális orientációs kurzusnak. A hiányosságok ellenére a jelen Tanulmány a gondozási tervet orientációs kurzusként kezeli. Meg kell említeni, hogy az új integrációs rendszert jogvédő csoportok részéről érték kritikák, annak hatékonyságára vonatkozólag.²³

Másrészt az integrációs szerződéshez kapcsolódó szolgáltatásokon túl, az EMA által támogatott projektek tudtak segíteni a Célcsoport munkaerő-piaci integrációjában. Ezek a projektek tartalmaztak kidolgozott orientációs és nyelvi kurzusokat, szakképzést és tréningeket és lakhatáshoz való hozzáférést könnyítő elemeket. Miközben a nemzeti integrációs program csak az anyagi segítség- valamint a CSSK-okban dolgozó szociális munkások által nyújtott konzultációra koncentrált és orientációs szolgáltatásra. Ez a Tanulmány arra mutat majd rá, hogy néhány EMA támogatott projekt nemzeti jó gyakorlatként is értelmezhető, mivel az EMA a Belügyminisztérium által volt menedzselve Magyarországon, ami kétség kívül egy nemzeti intézmény, valamint, tovább erősíti a nemzeti jelleget a 25%-os részfinanszírozás.

Hozzá kell tennünk, hogy azok a menekültek és az oltalmazottak, akik magán szálláshelyen tartózkodnak (értsd: nem befogadó állomáson) jogosultak további anyagi támogatásra, ami azonban a Tanulmány jelen pontján nem releváns a munkaerő-piaci integráció szempontjából.

Mindezen intézkedések a menekültekre és az oltalmazottakra lettek szabva, valószínűleg mivel a tagállami szakpolitika az ő helyzetüket hangsúlyozza az egyéb humanitárius védelembe vettek helyzetéhez képest, mivel az utóbbi csoportba tartozó személyeknek gyakran csak kevesebb, mint

²³ Lásd angol nyelven például itt: <http://www.migszol.com/integration-contract.html> (2015.10.28.)

két évre van joguk a területen maradáshoz (lásd az 1. Táblázatot). Bár ez nem kellene, hogy alap legyen a kirekesztésre. Alapvetően a jogalkotó nem véli a másfajta humanitárius védelembe vett személyeket hosszú-távú tartózkodóknak. Ezt a feltevést tulajdonképpen megerősíti a tartózkodási engedélyek időtartamának rövidege is a másfajta humanitárius védelembe vett személyek esetében.

A jelenlegi magyar integrációs rendszer tipikus formája a MISSOC (EU's Mutual Information System on Social Protection, az EU kölcsönös információs rendszere a szociális védelemről) szerinti „kategorikus támogatásnak”.²⁴

Univerzális támogatások nem csak a rászorulóknak számára elérhetőek. Például a fogyatékossgal élő személyek számára vagy azok számára, akik nem rendelkeznek munkával vagy megfelelő anyagi forrásokkal. Azonban a szociális rendszer elmúlt évekbeli módosításainak eredményeképpen ezen univerzális segítések nagyon korlátozott mértékben elérhetőek.

A menekülteknek és az oltalmazottaknak joguk van arra, hogy hozzáférjenek az egészségügyi ellátó rendszerhez az elismerést követő első évben. Ez pedig egy tipikus formája a „kötött támogatásnak” (MISSOC) bár számos probléma merülhet fel ez alatt az év alatt. Továbbá, ezt az évet követően is felmerül egy új akadály. Az újonnan felmerülő akadály szerencsére megoldódni látszik, egy - a társadalombiztosítási törvényt módosító - jogszabálynak köszönhetően. A menekültek és az oltalmazottak az integrációs támogatásnak köszönhetően nem minősülnek ugyanis rászorultaknak a helyi önkormányzatnál igényelhető - rászorultsági alapú - egészségbiztosítás kritériumai szerint, de nem jogosultak - az egy év belföldi lakcím hiányában - az adóhatósággal megköthető kedvezményes összegű egészségbiztosításra sem. Ezen szabályozások eredményeképpen az érintettek csak munkavállalás-, tanulmányok folytatása- (a megfelelő életkorban) és a külföldiek számára biztosított egészségbiztosítási feltételek teljesítése által kerülhetnek biztosított jogviszonyba. Ez utóbbi viszont azt jelenti, hogy havi körülbelül 53.000 Ft [EUR 170] összeget kell fizetniük, ami az integrációs támogatás több, mint fele az első hat hónap alatt és körülbelül 90%-a a második hat hónap alatt. Egy új jogszabály-módosítás tervezet úgy oldaná meg a problémát, hogy a menekültek és az oltalmazottak előtt megnyitná a belföldiek számára biztosított kedvezményes megállapodás lehetőségét, így biztosítva az első év alatt is, hogy 6-7.000 Ft [EUR 20] körüli összegért cserébe rendezhető legyen a jogviszony.

A HOÁ-ok azért érkeznek a Tagállam területére, mert úgy gondolják, hogy jobb életük lehet Magyarországon, ezzel szemben a menekültek és az oltalmazottak azért vannak az ország területén, mert szükségük van segítségre egy új élet elkezdéséhez. A HOÁ-ok nem kaphatják meg a fentebb említett integrációs támogatást, de ők is támogathatóak az Európai Integrációs Alap (továbbiakban: EIA) által finanszírozott projekteken keresztül. Ezek a projektek nyelvoktatást, orientációs kurzusokat és konzultációs lehetőséget is tartalmaztak.

Az egyéb humanitárius védelembe vettek nem befogadó szemléletű kezelésére a fentiekén túl nincsen magyarázat.

2.2 fejezet: A foglalkoztatásra vonatkozó támogató intézkedések szervezete

Q5a. Kérem, írja le a tagállamának az átfogó szervezeti megközelítését a menekültekre, az oltalmazottakra s egyéb humanitárius védelemben részesülő személyekre vonatkozó munkaerőpiaci integrációs politika²⁵ tekintetében: kik azok a főbb állami szereplők, akik felelősek a támogató intézkedések nyújtásáért? Milyen szinten hajtják végre (nemzeti, regionális, helyi) ill.

²⁴ MISSOC (2012), „Cross-cutting introduction to guaranteed minimum resources”, elérhető angol nyelven: http://www.missoc.org/MISSOC/INFORMATIONBASE/COMPARATIVETABLES/CROSSCUTTINGINTRO/Introduction_Table_11.pdf (2015.10.28.)

²⁵ Azaz ennek a tanulmánynak a kereteiben megadott támogató intézkedéseket, névszerint; nyelvtanfolyamok, orientációs kurzusok, oktatás, szakoktatás és szakképzés, a szakképesítések elfogadása, garantált minimáljövodelemek és lakhatáshoz hozzáférés.

a tagállam bevon-e bármilyen harmadik felet (nemzetközi szervezetek/nem kormányzati szervek /egyéb) és, ha igen milyen tevékenységekre és milyen megállapodás alapján? *Ilyen például, hogy a tagállamok kötöttek-e a fent említett partnerekkel bármilyen szerződést/ (együttműködési) megállapodást (ha igen, melyik?) a foglalkoztatásra vonatkozó támogató intézkedések végrehajtása és a munkaerő-piaci hozzáférés elősegítése érdekében?*

A tanulmány már áttekintette az integrációs szerződést az első részben. Nyilvánvaló, hogy ez a legfontosabb eleme a magyar integrációs politikának a menekültek és az oltalmazottak vonatkozásában. A következőkben kiegészítjük ezt a CSSK-ok munkájának részleteivel.

Jelenleg (2015-ben) 3016 menekült és oltalmazott él Magyarországon, legalább is ez az a szám, ami a kiadott és jelenleg is érvényes személyi igazolványok alapján helytállónak vélhető.²⁶ Ahogyan a Tanulmány korábban már utalt rá, az elismert menekültek és oltalmazottak megköthetik az integrációs szerződést, de csak az elismerést követő négy hónapon belül. Továbbá, ez a fajta integrációs rendszer 2014. január 1-én került megvalósításra, így csak az ezen dátum után elismert személyek köthetnek integrációs szerződést. 2014-ben 476 menekült és oltalmazott került elismerésre, 2015-ben pedig - június 30-ig - 237 személy.²⁷ Azt is elmondhatjuk, hogy 707 menekült és oltalmazott köthetett szerződést a BÁH-al 2015. október 15-ig.²⁸ A földrajzi dimenzióra vonatkozólag, a CSSK-ok szociális munkásainak tapasztalatai alapján kijelenthető, hogy a menekült- és az oltalmazott populáció nagy része Budapestre koncentrálódik.

Áttekintve néhány kiemelt kerület CSSK-jának szociális munkáját, kirajzolódik egy kép a menekültek és az oltalmazottak munkaerő-piaci integrációjáról. A két legfontosabb elem a már korábban említett gondozási terv és az ehhez kapcsolódó személyes konzultáció, de ezeken túl a kiemelten fontos CSSK-ok (VIII. kerület, XIV. kerület, XI. kerület, VI. kerület, VII. kerület) közösségi média csoportokat is szerveznek annak érdekében, hogy ezekben a csoportokban munkalehetőségeket osszanak meg, ezek a CSSK-ok továbbítják is az érintett klienseiket az érintett civil szervezetek munkakereső orientációs foglalkozásaira.²⁹ Ez azt mutatja, hogy szoros kapcsolat van az államilag fenntartott CSSK-ok és az érdekelt civil szervezetek között.

Azok a menekültek és az oltalmazottak, akik nincsenek bevonva az integrációs szerződéses rendszerbe (például, mert 2014 előtt lettek elismerve) szintén fordulhatnak a területileg illetékes CSSK-hoz. Ez azt jelenti, hogy megközelítőleg 2300 további személy kérhetett elméletileg integrációs segítséget a CSSK-októl, de jellemzően az érintett személyek nem tudnak erről a lehetőségről. A szociális törvényen alapulva minden rászoruló személy kérhet segítséget a CSSK-októl, de általában a menekültek és oltalmazottak nincsenek megfelelően informálva a jogosultságaikról.

Másrészről, - éppúgy, mint a magyar állampolgárok - a menekültek és az oltalmazottak is jogosultak az NFSZ segítségére a munkaerő-piaci integráció tekintetében. A NFSZ a következő szövegrészletben foglalja össze a célját:

„Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint a szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról 320/2014. (XII. 13.) korm. rendelet 1. § (6) pontja értelmében: A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szervezetrendszere a Nemzetgazdasági Minisztériumból, a fővárosi és megyei kormányhivatal foglalkoztatási, munkaerőpiaci feladatokat ellátó szakigazgatási szervéből (munkaügyi központok), valamint a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala foglalkoztatási, munkaerőpiaci feladatok ellátó ágazati szakigazgatási szervéből (kirendeltségek) áll.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) Magyarország legnagyobb hálózattal rendelkező,

²⁶ Lásd ehhez a BÁH statisztikai információs oldalát. Kiadványfüzet, 2014-2015, dátum: 2015.09.10.
http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=492&Itemid=1259&lang=en
(2015.10.29.)

²⁷ Uo.

²⁸ A BÁH írásbeli tájékoztatása alapján.

²⁹ Például:
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10153148800992393&set=gm.912591125494411&type=3&theater> (2015.10.29.) A hivatkozás megnyitásához regisztráció szükséges.

legkiterjedtebb állásközvetítő szervezetrendszer. A szolgálat küldetésének tekinti a foglalkoztatás elősegítését, bővítését, az aktív segítségnyújtást az álláskeresőknek és munkáltatóknak a megfelelő munkahely és a legalkalmasabb munkaerő minél gyorsabb megtalálásában, valamint az ellátások és foglalkoztatási támogatások megállapításában. Állami rendszerként mind a munkáltatók, mind az álláskeresők számára ingyenes szolgáltatásaival, foglalkoztatási programok működtetésével áll rendelkezésre, az ügyfelek lehető legnagyobb megalégedésére. A kormány foglalkoztatás politikájához igazodva segíti a munkaerőpiac hatékony működését, aktivizálja a szereplőket, elősegíti a társadalmi integrációt, az esélyegyenlőséget, valamint egyenlő hozzáférést biztosít mindenki számára. A munkavállalókat számos személyre szabott, a munkaadókat pedig a cégek igényei szerint tervezett szolgáltatással és támogatással segíti.³⁰

Ahogy a Tanulmány korábban már említette, a NFSZ időnként szakoktatást és szakképzést szervez és e mellett folyamatosan nyújt segítséget az elhelyezkedéshez. Jelentős probléma lehet viszont a Célcsoport számára az NFSZ szolgáltatásaihoz való hozzáférés. Ha a CSSK-ok vagy a civil szervezetek nem informálják a menekülteket vagy az oltalmazottakat, akkor feltehetőleg ők nem tudnak erről. Az egyéb célú humanitárius védelembe vetek esetében kicsi az esély ezen információ megszerzésére. Ahogy a Tanulmány fentebb már rámutatott, megközelítőleg 2300 védelembe vett személynek nincsen formális kapcsolata a CSSK-okkal. Ez azt jelenti, hogy nagyjából a menekültek és oltalmazottak 75 százalékának csak minimális esélye van arra, hogy hozzáférjen az NFSZ szolgáltatásaihoz.

Szintén voltak releváns programok az EMA és az EIA támogatásában, melyeket civil szervezetek valósítottak meg a menekültek és az oltalmazottak számára. Például az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet megvalósított egy Migráns Tréning Központ nevű projektet 2011-től kezdődően, ez egy olyan projekt volt, amely segítette az elismert menekültek és oltalmazottak oktatásában és foglalkoztatásában.³¹ Ez a projekt a menekültek és oltalmazottak speciális igényeire próbált reagálni.

Az egyéb célú humanitárius védelembe vett személyek hivatalosan nem férnek hozzá a CSSK-ok rendszeréhez, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy számos CSSK biztosít segítséget nekik is, amennyiben az illetékességi területen élnek. Nyilvánvaló, hogy ez minden jogi garancia nélküli ellátás. Bár másrészt, a keresőtevékenység célú tartózkodási engedély megszerzése kapcsán ezek a személyek is kapcsolatba kerülhetnek a NFSZ-al. A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 3. § alapján hat hónap foglalkoztatotti jogviszonyt követően az NFSZ által biztosított szakképzési és szakoktatási lehetőségek elérhetőek az egyéb humanitárius védelembe vett személyek számára, sőt minden HOÁ számára is.

Q5b. Kérem, jelezze, hogy vannak-e a különböző támogató intézkedések kedvezményezettjei bármilyen módon központilag irányítva? (például, hogy van egy szervezet, aki irányítja a különböző intézkedésekhez való hozzáférést vagy alternatív megoldásként a különböző hatóságok szerkezetileg információt cserélnek egymás között stb.?)

Ha igen, kérem, adjon meg több információt arra vonatkozóan, hogy hogyan vannak a támogató intézkedések koordinálva? Kérem, térjen ki:

- ★ A koordinációs mechanizmusra (például: megállapodások / szerződések / együttműködési megállapodások / egyezmények / koordináló / közvetítő testületek)
- ★ Kérem, jelezze, hogy milyen szinten zajlik a koordináció: nemzeti, regionális vagy helyi szinten?

Nem, ezek a szolgáltatások nincsenek központilag koordinálva. Csak a BÁH kezeli részben átfogóan az információkat a Célcsoport munkaerő-piaci integrációjáról, bár a BÁH csak javaslatokat tehet

³⁰ Az angol nyelvű ismertető kissé bővebben fogalmaz, de a munkaerő-piaci integrációs politika ebből a szövegrészletből is megérthető. <http://www.munka.hu/bemutakozas> (2015.10.29.)

³¹ Lásd: <http://ofi.hu/rolunk/projektbeszamolok/migrans-oktatoi-kozpont> (2015.10.29.)

intézkedésekre a jogalkotónak és önmaga nem alakít szakpolitikát. A terület szerteágazó, mivel a szakpolitikai több minisztérium által van koordinálva.

Egy másik nézőpontból elmondható, hogy a menekültek és oltalmazottak támogatásának koordinációja a CSSK-ok által történik személyes szinten. Ebben az értelemben a koordináció helyi szinten zajlik.

3. fejezet: Támogató intézkedések a munkaerőpiachoz való hozzáférést illetően

Nyelvtanfolyamok

Q6. A nyelvtanfolyamokkal kapcsolatban, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

Ezen a ponton a Tanulmány meg kell, hogy különböztessen három alcsoportot a Célcsoporton belül.

1. Az első a menedékesek csoportja. Ez a jogi kategória nem került alkalmazásra a jugoszláv háborúk óta. Ennek következtében az alább kifejtett szabályozás tulajdonképpen jelenleg csupán egy elméleti lehetőség.

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtását szabályozó 301/2007 (XI.9) kormányrendelet 51.§ a következőt tartalmazza: *(1) A menedékesnek az elismeréstől számított huszonnégy hónapon belül, a menekültügyi hatóság által megjelölt intézményben szervezett 520 órás alap-, vagy középfokú magyar nyelvi oktatáson való részvétele díjmentes, ha tanulmányait az intézmény által meghatározott feltételek szerint, folyamatosan végzi, vagy a nyelvi szolgáltató által előírt vizsgakövetelményeknek eleget tesz.*

(2) Díjmentes

a) fokenként és típusonként egy alkalommal a menedékes részére a menekültügyi hatóság által megjelölt intézményben szervezett, államilag elismert, „A”, „B” vagy „C” típusú alap-, vagy középfokú magyar nyelvvizsga; valamint

b) a nevelési-oktatási intézményi oktatás keretében nappali rendszerű iskolai oktatásban tanulmányokat folytató menedékes részére - nagykorúsága eléréséig - a menekültügyi hatóság által megjelölt intézményben szervezett felzárkóztató magyar nyelvi képzés.

(3) Az (1)-(2) bekezdésben meghatározott képzés, illetve vizsga költségét a menekültügyi hatóság az intézmény részére megtéríti.

Ezen a szabályozáson alapulva jogilag lehetséges, sőt a hatóságok számára kötelező nyelvi kurzusokat nyújtani ennek az alcsoportnak.

2. A menekültek és az oltalmazottak maguknak vásárolhatják meg a magyar tanfolyamokat a piacról a nekik járó pénzügyi támogatásból (már amennyiben részesülnek ebben) vagy hozzáférhetnek ingyenes magyar nyelvi kurzusokhoz civil szervezetek által a CSSK-ok közvetítésével.
3. Az egyéb humanitárius védelem alatt álló személyek szintén nem férnek hozzá állami intézmények által biztosított ingyenes nyelvi kurzusokhoz. Ezenkívül nekik kevesebb esélyük van tájékozódni a civil szervezetek által szervezett ingyenes nyelvórákkal kapcsolatban, mivel nincsenek rendszeres kapcsolatban a CSSK-okkal. Bár természetesen ezen csoport tagjai is igénybe vehetik az EIA/MMIA által finanszírozott ingyenes nyelvórákat, de jóval kisebb eséllyel szereznek azokról tudomást.

Javaslatként, a BÁH szervezhetne ingyenes és könnyen elérhető nyelvi képzéseket az illetékes

befogadó központokban és városokban.

A BÁH azt kommunikálja, hogy azok a személyek, akik részesülnek pénzügyi támogatásban, meg tudják maguknak vásárolni a nyelvoktatást. Ez igaz lehet az integrációs időszak első hat hónapjában, de azt követően már biztosan nem. (A fent kifejtett integrációs szerződésben foglaltak miatt.) A magyar nyelvet nem lehetséges megtanulni és megfelelő szinten (munkavállaláshoz elégséges módon) elsajátítani 6 hónapon belül. Szintén releváns akadály lehet, ha az érintett személyek nincsenek megfelelően informálva a nyelvviskolák piacáról. Bár a CSSK-ok tudják tájékoztatni a menekülteket és oltalmazottakat, de a tapasztalatok mégis azt mutatják, hogy a menekültek és oltalmazottak nem költik a rendelkezésükre álló forrásokat erre a célra. Jellemzően pénzüket szállásra, étkezésre és alapvető használati tárgyakra költik.

Egy ide vonatkozó brit kutatás arra a következtetésre jut a nyelvi képzések integrációs szerepével kapcsolatban, hogy:

„Kritikus kérdés, hogy - a nyelv szerepénél fogva - javítva a menekültek hozzáférését a jó minőségű nyelvi képzésekhez, segíthetjük őket abban, hogy fejlesszék a szükséges nyelvtudásukat annak érdekében, hogy hozzáférjenek a foglalkoztatási lehetőségekhez. Továbbá, a gyermekgondozás hozzáférhetővé tétele által megkönnyítve a nők hozzáférését a nyelvórákhoz, javulhatnak a kimeneti eredmények.”³²

Az EMA támogatta projektek között van már létező jó gyakorlat. Például: Az Artemisszió Alapítvány³³ által megvalósított Karaván projekt keretében, a vámoszabadi befogadó állomáson – többek között – magyar nyelvórák kerültek megszervezésre elismert menekültek és oltalmazottak számára minden héten 2015 januárja és júniusa között. Ez a projekt a közösségbe próbált beágyazódni, így megközelítve és motiválva a résztvevőket.

Orientációs tanfolyamok

Q7. Az orientációs tanfolyamokkal kapcsolatban³⁴, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

A korábban már említett gondozási terven kívül csak az EMA által támogatott civil szervezetek

³² Lásd angolul: CHEUNG, Sin Yi and PHILLIMORE, Jenny: *Social networks, social capital and refugee integration*, <http://www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2013/nuffield-refugees-integration-research-report.pdf> (10/10/2015) 43. Az eredeti szöveg így szól: "Given the role of language improving refugees' access to good quality language training that helps them to develop the language they need in order to access employment is critical. In addition making lessons more accessible for women, perhaps by improving access to childcare, may improve outcomes for women."

³³ Lásd az Artemisszió Alapítvány honlapját: http://artemisszio.blog.hu/2014/04/08/az_artemisszio_alapitvany_celjai_es_filozofiaja#more6102676

³⁴ Az orientációs kurzusok általában tényleges információkat nyújtanak a célországról, de irányulhat arra is, hogy pozitív hozzáállást tápláljon a hosszú távú sikeres alkalmazkodáshoz. Ezek lehetőségeket nyújthatnak a migránsoknak, hogy az integrációjukat elősegítő készségeket megszerezzék (vagy gyakorolják) és hogy olyan hozzáállásokat alakítsanak ki, mint a proaktivitás, önellátás és találékonyság (tudni, hogy hol találják meg azt az információt, amit keresnek); a készségek magukba foglalják, hogy hogyan viselkedjenek bizonyos szituációkban, időbeosztás és az elérhető célok kitűzése; valamint hogy hogyan igazodjanak ki olyan komplex rendszerekben, mint a bank-, egészségügyi és vészhelyzeti szolgáltatások, közlekedés stb. (Forrás: IOM Jó Gyakorlatok IOM migránsképzés és indulás előtti orientációs programok)

nyújtottak orientációs kurzusokat a Célcsoport számára.

Nincs egyetértés a szakértők között a kötelező gondozási terv értékelését illetően. Jelen Tanulmány inkább orientációs kurzusnak tekinti, mivel a résztvevők szándékai alapján támogatja a CSSK szociális munkásainak reális megközelítését. Ily módon ez inkább egy rövid orientációs tanfolyam, mint egy szokásos tanácsadás része.

A gondozási tervek különböző elemeket tartalmaznak, mivel a formájuk nincsen egységesítve. Minden CSSK különböző változatot használhat. A jogi szabályozás nem határozza meg a gondozási terv pontos kereteit. Nagy valószínűséggel a lent megvizsgált forma – amelyet a VII. kerületi CSSK használ – mintául szolgálhatna. Ez a gondozási terv a következő elemeket tartalmazza:

1. A lakhatásra vonatkozó terv.
2. A foglalkoztatásra vonatkozó terv.
3. A családegyesítésre vonatkozó terv.
4. Rövid távú tervek.
5. Hosszú távú tervek.
6. Egyebek.

A gondozási terv – amely a tartalmát tekintve inkább integrációs tervnek volna nevezhető – lehetne egy jó gyakorlat, amennyiben az adott CSSK egy alaposan kidolgozott és átgondolt formát használna erre a célra. Sajnos a gyakorlati tapasztalat rövidege miatt, ez idáig még nincsen egységesített módszertan erre vonatkozólag. Bár látva az uralkodó tendenciákat, előbb vagy utóbb a CSSK-ok valószínűleg előállnak majd egy javaslattal. Van elegendő jól képzett és tapasztalt szociális munkás szakemberük, valamint pszichológusokat és jogászokat is be tudnak vonni részben civil szervezeteknek köszönhetően. A CSSK munkáját a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény-, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működési feltételeiről szóló 1/2000 (I.7.) SzCsM rendelet szabályozza. Az utóbbi rögzíti, hogy mik az alkalmazottakra vonatkozó követelmények a CSSK-okban. Ez a személyzet jó kiindulási alap lehet egy egységes gondozási vagy integrációs terv kidolgozására, amely alapot teremthet az orientációs kurzus hatékony folytatásához. Jelenleg ez azonban még nem létezik.

Szükséges azonban megjegyezni, hogy a CSSK-ok kollégái nem lettek felkészítve a menekültekkel és oltalmazottakkal való munkára. Mindösszesen egy konferencia került megszervezésre annak érdekében, hogy tájékoztatva legyenek az új feladat kereteiről. Továbbá, 2014. január 1-e óta csak egy releváns publikáció készült a menekültekkel végzett szociális munkáról, amely a CSSK-ok lehetőségeire és feladataira fókuszál. Ez az egyik – a területen releváns – civil szervezet által lett előkészítve.³⁵ Bár ez idáig az elkészült anyag még nem került kiküldésre a CSSK-k számára. A CSSK támogatásának folyamata értékelhető egyfajta orientációs kurzusnak a gondozási terv kialakítása érdekében. Ezt a gyakorlatai alakítják majd.

Más releváns orientációs kurzusok az EMA által kerültek finanszírozásra. Például a Menedék Migránsokat Segítő Egyesület megvalósított egy Horizont nevű projektet. Ez egy jól kidolgozott és megalapozott projekt, amely orientációs kurzusokat is magában foglalt. Valójában a projekt gerince a folyamatos szociális munka volt olyan menekültekkel és oltalmazottakkal, akik Budapesten éltek vagy Budapestre akartak költözni különböző befogadó állomásokról, de ezen túl folyamatosan elérhetőek voltak a támogató orientációs kurzusok. Ez a projekt jó gyakorlatként értékelhető.

Másfajta humanitárius védelem alatt álló személyek és a menedékesek nem jogosultak semmilyen orientációs kurzusra, kivéve, ha elérhetőek az EIA/MMIA által biztosítottak.

Valószínűleg a kormányzat csak a menekülteket és az oltalmazottakat tartja elég fontosnak ahhoz, hogy legalább valamilyen orientációs kurzust szervezzen és biztosítson számukra. Bár ezen belül is az integrációs szerződéssel rendelkező személyeken van a hangsúly. Az is elképzelhető, hogy

³⁵ KISS-UDVARHELYI-BOGNÁR-DR. SZABÓ: *Szakmai útmutató a menekültek és oltalmazottak társadalmi beilleszkedését támogató családsegítő szolgálatok számára*. Menedék Migránsokat Segítő Egyesület, 2015. Kéziratban.

egyáltalán nincsen ilyen részletességben végiggondolt stratégia erre a célra vonatkozólag.

Oktatás

Q8. Az oktatással kapcsolatban, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

Általánosságban kijelenthető, hogy nincsenek speciális oktatási programok a Célcsoport számára biztosítva, kivéve azokat a projekteket, amelyek az EMA támogatásával kerültek megvalósításra. Továbbá, két olyan speciális iskola van, amelyek migránsokra szabott speciális oktatási programot szolgáltatnak. Mindkettő Budapesten van.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény rögzíti, hogy *„[a]z Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve a szakképzésről szóló törvényben meghatározott feltételek szerinti második szakképesítés megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közzolgálati feladata.”*³⁶

Ez a szöveg alkalmazható a menekültek-, az oltalmazottak- és az egyéb humanitárius védelembe vett személyek oktatásának eseteire. A menedékesek szintén a jogszabály hatáskörébe tartoznak. Ez azt jelenti, hogy mindenki hozzáférhet az általános- és a középfokú oktatáshoz tekintet nélkül az állampolgárságára.

Továbbá, ugyanezen jogszabály 92.§ (1) a) pontja expressis verbis szabályozza a kiskorú menekültek, oltalmazottak és a HOÁ-k közoktatási jogosultságát. A jogszabály azt is rögzíti, hogy az érintett személyek kötelesek bizonyítani a feltételek meglétét az adott oktatási intézményekben.

A magasabb, felsőfokú oktatás ingyenesen csak a menekültek, a menedékesek, a hontalan személyek és nemzeti letelepedési engedéllyel rendelkezők számára érhető el a Tanulmány által vizsgált csoportok közül.³⁷ Az oltalmazottak kimaradtak a felsorolásból. Nagy valószínűséggel jogalkotási hibáról lehet szó, amely 2014. január 1-én lépett hatályba. Ez a hiba ebben az éven konkrét esetekben már problémákat okozott. Azonban van egy olyan általános szabály a jogszabályban, amely szerint minden szabályozás – beleértve a segílyt – a kiegészítő védelem alatt álló személyekre is alkalmazandó.

Nem fordulhatnak elő problémák a felnőttoktatással és a szakképzéssel sem, mivel a fentebb említett – a köznevelésről szóló – jogszabály ez esetben is kiterjed mindenkire, tekintet nélkül az állampolgárságra.

Meg kell említeni, hogy a menedékjogról szóló törvény végrehajtását szabályozó 301/2007 (XI.9) kormányrendelet alapján a menekültügyi hatóság (a BÁH) visszatéríti az oktatási és nevelési költségeket (pl.: az ezekhez kapcsolódó utazási költségeket) a menekülteknek és az

³⁶ 2011. évi CXC. törvény. 2.§ (1). Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV (2015.11.21.)

³⁷ A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 39.§ (1) pontja alapján. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100204.TV (2015.11.21.)

oltalmazottaknak.

A következő rövid leírás összefoglalja a magyar oktatási rendszert a menekültek és az oltalmazottak vonatkozásában:

„Az iskolai oktatás/nevelés csak 16 éves korig kötelező egy - a közelmúltban történt - jogszabály módosításnak köszönhetően. Ennek következményeként azoknak a menedékkérő gyermekeknek, akik 16 év fölöttiek, nem kerül felajánlásra az iskoláztatás addig, amíg meg nem kapják a státuszt. Ők egész nap a befogadó állomáson maradnak bármilyen oktatási lehetőség nélkül. Bár Debrecenben [a befogadó állomáson] azok, akik ki vannak zárva a közoktatásból, részt tudnak venni civil szervezetek által nyújtott foglalkozáson és iskolai előkészítőn a befogadó állomás épületeiben.

Felnőtteknek szóló oktatási lehetőségek, csak azután elérhetőek, hogy az érintettek megkapták a nemzetközi védelmet.”³⁸

Az általános lehetőségek nem teszik lehetővé a belső motiváció javítását. Ebből a megközelítésből adódóan nem vesz részt semmilyen különleges szerv vagy hatóság.

A legnagyobb feladat a nyelvi akadály leküzdése, amiről a Tanulmány korábban már beszámolt. Sajnálatosan „magyar, mint idegen nyelv” képzésekből is hiány van az oktatási rendszerben. Bár a speciális migráns osztály lehetne jó gyakorlat, de ez csak nagyon korlátozott mértékben hozzáférhető folyamatosan.

A teljes rendszer nincsen központilag koordinálva, csupán csak néhány intézmény reagált a felmerülő problémákra. Ez akár egy szubszidiárius megközelítésként is értékelhető. Így lehetséges, hogy kialakulnak jó gyakorlatok, bár ezek a kezdeményezések nincsenek támogatva a tagállami költségvetésből az iskola fenntartási normatíváján túl.

Az egyik fentebb már említett migráns specifikus iskolai program az EMA támogatásával került megvalósításra. A projekt neve Interkulturális iskolai program és a Than Károly Iskola szervezte meg sikeresen 2010-től kezdődően.³⁹

Az oktatási rendszerben általánosságban az érintett tanárok nincsenek megfelelően felkészítve arra a feladatra, amit a különböző kultúrából érkező gyerekek jelentenek. Bár civil szervezetek tudnak számukra speciális képzéseket nyújtani. Például az EMA által is támogatott Menedék Migránsokat Segítő Egyesület képes arra, hogy képzéseket biztosítson tanároknak, pedagógusoknak és óvónőknek.⁴⁰

Szakoktatás és szakképzés

Q9. A szakoktatás és szakképzéssel kapcsolatban, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

³⁸ Az eredeti szöveg angolul: "Schooling is only compulsory until the age of 16, according to a recent legislative change. As a consequence, asylum-seeking children above the age of 16 are not offered the possibility to attend school, until they receive a protection status. They have to stay in the reception centre during the entire day without any education-related opportunities. However, in [the reception centre of] Debrecen those who are excluded from public education can participate in activities provided by NGOs and the pre-school of the reception facility.

Education opportunities [...] for adults [are] only offered once they have a protection status." Elérhető: <http://www.asylumineurope.org/reports/country/hungary/reception-conditions/employment-education/access-education> (2015.11.01.)

³⁹ Egy rövid leírás elérhető az iskola honlapján: http://than.hu/?page_id=374 (2015.11.01)

⁴⁰ A jelenleg elérhető kurzusok megtalálhatóak az Egyesület honlapján: <http://menedek.hu/kepzeink/kepzesi-kinalatunk#2> (2015.11.01.)

A fentebb már részletezett nemzeti oktatási rendszeren és a NFSZ biztosította szakoktatási és szakképzési tréningeken kívül csak az EMA által támogatott projektek biztosítottak szakképzési és szakoktatási tréningeket. Például a BÁH menekülteknek és oltalmazottaknak szervezett szakképzési tréninget több alkalommal. A Szakképzés Menekülteknek II nevű projekt 20 személynek tudott segíteni azzal, hogy bevonta őket egy teljes körű szakképzésbe. Már a projekt időtartama alatt 7 személynek sikerült is állást találnia. Ez a projekt egy jó gyakorlatnak tekinthető⁴¹

Az EMA által támogatott civil szervezetek tapasztalatán alapulva a fő akadálynak a menekültek és oltalmazottak meggyőzése tűnik a szakképzés értelméről, így az is nehéz, hogy az ebben résztvevők bent tartása biztosított legyen az oktatási folyamatban.

Elmondható, hogy nincsen olyan releváns hatóság, amely azért lenne bevonva, hogy kimondottan Célcsoportra fókuszálva foglalkozzon a szakképzéssel. Releváns szereplők voltak viszont az EMA által támogatott szervezetek.

Ezek a projektek nem folytatódtak az EMA kimerülése után. Ez azt mutatja, hogy a kormányzat nem kívánja különösebben támogatni ezt a területet, valószínűleg a Célcsoportba tartozók alacsony száma miatt. Az érintett szervezetek nagyrészt arra lettek kiképezve, hogy a menekültekkel és oltalmazottakkal foglalkozzanak. Ezt garantálta az EMA szelekciós eljárása is.

Az egyéb humanitárius védelembe vettek számára szakképzés vagy szakoktatás nem került megszerzésre.

Képesítések elismerésének folyamata

Q10. A képesítések elismerésének folyamatával kapcsolatban, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, emellett azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényen alapulva csak a menedékesek jogosultak anyagi támogatásra az okirataik lefordításához (pl.: iskolai bizonyítványok, diplomák, oklevelek). A menekülteknek, az oltalmazottaknak és az egyéb célú humanitárius védelembe vett személyeknek saját maguknak kell megfizetniük az ilyen szolgáltatások díját. Jelenleg nincsenek elismerve Magyarországon a menedékesek. A képesítések elismerését az Oktatási Hivatal (továbbiakban: OH) végzi el. Az általános iskolai bizonyítványok elismeréséért a Magyar Ekvivalencia és Információs Központ (továbbiakban: MEIK)⁴² felelős vagy az intézmény (az adott iskola) ahol az érintett személy folytatni kívánja a tanulmányait. Ez azt jelenti, hogy nem csak a központosított elismerés fogadható el. A központosított eljárás csak abban az esetben szükséges, ha az oktatás befejeződött, mivel ebben a helyzetben már nincsen olyan intézmény, amelyik felelős lehetne a továbbiakban.

A gyakorlatban az érintett iskolák megpróbálnak rugalmasak lenni az elismerés vonatkozásában. Ugyanez a helyzet áll fent a középiskolai bizonyítványok elismertetése esetén is.

A szakképzettségek igazolása alapvetően a MEIK által történik. Így ezekben az esetekben az eljárást központosítottan nevezhetjük.

A főiskolai és az egyetemi diplomák elismerése történhet a PhD iskola- (ha felmerül ilyen) vagy a

⁴¹ A projekt összefoglalóját lásd:

http://bmbah.hu/jomla/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=374&Itemid=1141&lang=hu (2015.11.02.)

⁴² http://www.oktatas.hu/kepesitesek_elismertetese/english

MEIK által is.

Minden említett eljárásban szükséges benyújtani az eredeti bizonyítványok/okiratok másolatát és ezek hivatalos fordítását. A legnagyobb akadály az, hogy a Célcsoport tagjai jellemzően nem rendelkeznek az eredeti dokumentummal a menekülésük körülményei miatt. Az elismerési eljárás lehetőségének biztosítása ez esetekben hiábavaló.

Azok az eljárások, melyeket azok az iskolák tesznek lehetővé - ahol az érintett személyek folytatni kívánják a tanulmányaikat - kimondottan rugalmasnak mondhatóak. Ezt a fajta megoldást valószínűleg azért alakította ki a jogalkotó, mert az OH/MEIK által biztosított megoldások nagyon merevek. Ez azonban azt is jelenti, hogy ha valaki nem tudja megoldani az okirat elismertetését a MEIK által, akkor megpróbálkozhat annál egy intézménynél, ahol a továbbtanulása lehetséges. A nem központosított elismerés egy jó gyakorlat, habár ez azt is jelenti, hogy az eljárások minősége nagyban függ az elismerési folyamatban részt vevő egyes intézményektől. Az érintett intézményi személyzet nem lett egységesen kiképezve erre a feladatra. Sajnos nincsenek speciális eljárások a Célcsoportra kidolgozva. Ámbár, a később részletezendő konzultációs szolgáltatások nagyban hozzájárulhatnak a sikeres elismerési eljárások lebonyolításához.

Ezeken a módokon a kormányzat megteremti a lehetőséget a Célcsoport tagjai számára amennyiben birtokában vannak a bizonyítványoknak/okleveleknek. Habár nem biztosít speciális szakmai vagy anyagi segítséget azon intézmények számára, amelyek érintve vannak ezen eljárások által.

Továbbá azt is meg kell említeni, hogy 2010 óta nem volt releváns EMA támogatott projekt sem, amely kimondottan támogatta volna a képzések elismerésének eljárását.

Tanácsadói szolgáltatások

Q11. A tanácsadói szolgáltatásokkal kapcsolatban, kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, emellett azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

A CSSK-ok szolgáltatása konzultációs szolgáltatásként értékelhető. A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 64.§ írja le, hogy melyek a CSSK pontos feladatai. Ezen feladatok között megtalálható a szociális és mentális egészségi problémák- és más krízishelyzetek kezelése a rászorultak körében. A Központi Statisztikai Hivatal⁴³ évkönyve szociális alapszolgáltatások és nappali ellátások⁴⁴ néven foglalja össze a CSSK feladatait a következő szöveg segítségével:⁴⁵

- *Családsegítő szolgálat: családsegítést nyújtó intézmény/szolgáltató, amely a jelzőrendszerrel kapott információ alapján feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a szolgáltatás céljáról, tartalmáról.*
- *Feladatai: adatok gyűjtése a megfelelő tájékoztatás érdekében, pszichológiai és jogi tanácsadás szervezése, szabadidős programok szervezése, önszolgálati csoportok szervezése.*
- *A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők: a családsegítő szolgálat tevékenysége személyes kapcsolat keretében vehető igénybe. A nyújtott szolgáltatás az igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére önkéntes alapon, térítésmentesen vehető.*

⁴³ <https://www.ksh.hu/?lang=en>

⁴⁴ ⁴⁴ https://www.teir.hu/szoc_agazat/ksh_evkonyvek/a2011/pdf/szocevk_07_fejezet.pdf (11/10/2015) 29.

⁴⁵ Lásd: https://www.teir.hu/szoc_agazat/ksh_evkonyvek/a2011/pdf/szocevk_07_fejezet.pdf (2015.11.04.) 28.

igénybe. A családi segítségnyújtási szolgáltatás esete a probléma vagy problémacsoport kezelését jelenti a tevékenység lezárásáig.

- *Esetkezelés során azokat a személyeket kell figyelembe venni, akik igénybe vették valamely esetkezelési típust (pl. pszichológiai, jogi, egészségügyi stb.), és részt vettek azon. Minden személy külön-külön kerül az adatfelvételbe.*

Ez azt jelenti, hogy a menekültek és az oltalmazottak egy jól körülhatárolt és jogilag megalapozott konzultációs szolgáltatást kaphatnak. Továbbá a CSSK-oknak lehetőségük van arra, hogy továbbítsák az ügyfeleket megfelelő jogi vagy pszichológiai segítőhöz.

A menedékesek és az egyéb fajta humanitárius tartózkodási engedélybe vettek kívül esnek az 1993. évi III. törvény hatályán, ennél fogva ők nem részesülhetnek az itt leírt konzultációs szolgáltatásban.

A gyakorlatban megtörténhet, hogy a CSSK-ok nem eléggé kompetensek a menekültek és oltalmazottakat érintő ügyekben. A CSSK-oknak csak egy rövid szakmai múltja van ezen célcsoporttal kapcsolatban. Továbbá, a CSSK-oknak nincsen elégséges anyagi forrása arra, hogy tolmácsszolgáltatást vegyenek igénybe. Ez azt jelenti, hogy nekik kell megoldaniuk ezt a feladatot önkéntes tolmácsok segítségével. Azt is meg kell említeni, hogy csak a korábban kiemeltként említett CSSK-ok biztosítanak angol- vagy más releváns nyelven beszélő szociális munkásokat, így elmondható, hogy általánosságban a nyelvtudás hiánya jelentős akadályként jelenik meg ezen a területen. (Nyilvánvalóan nem kizárt, hogy más CSSK-okban szintén vannak releváns nyelveket beszélő szociális munkások, de ezt nem garantálják a jogszabályok.)

A CSSK-ok szakemberei arra lettek kiképezve, hogy rászorultakkal dolgozzanak. Könnyű ezt a fajta szaktudást és a megszerzett tapasztalatot a Célcsoporttal való munkához igazítani, ha a nyelvi akadályok nem állnak fent. Az említett munkaerő jellemzően jól képzett, de mivel alulfizetett,⁴⁶ a motivációval is lehetnek problémák.

Számos CSSK-nak jó kapcsolatai vannak az érintett civil szervezetekkel, ezen az úton keresztül pedig más típusú konzultációs szolgáltatások is elérhetővé válnak. Az EMA által támogatott projektek hatékony és széles palettájú konzultációs szolgáltatásokat biztosítottak menekülteknek és oltalmazottaknak. Az egyik leginkább releváns példa a Horizont nevű projekt, amit a Menedék Egyesület valósított meg.⁴⁷ Részben a megvalósító szervezet hatalmas tapasztalatának- és részben a projektbe bevont jól képzett szociális munkásoknak köszönhetően ez egy jól megalapozott projekt volt.

Feltehetőleg a kormányzat a jelenlegi szakpolitikával szeretné a menekültek és az oltalmazottakat beilleszteni az általános szociális ellátórendszerbe. Ez egy kimondottan inkluzív szakpolitikaként értékelhető. Bár szükségszerű volna a nyelvi akadályok figyelembe vétele. Eredetileg a CSSK-ok konzultációs szolgáltatása nem a menekültekre és az oltalmazottakra lett szabva, de 2014 óta az érintett CSSK-ok elkezdtek egy szakmai munkacsoportot működtetni a menekültekkel és oltalmazottakkal végzett szociális munka fejlesztése és tökéletesítése érdekében. Ezáltal tulajdonképpen egyfajta önképzés keretében segítenek a megfelelő célcsoportra szabott szolgáltatás kialakításában. A menekültek és oltalmazottak bevonása az általános szociális rendszerbe egy jó gyakorlat lehetne, de a kormányzatnak meg kellene erősítenie a CSSK-ok hálózatát azzal, hogy tolmácsszolgálatot és képzéseket biztosít számukra. Más nézőpontból az érintett szakemberek önszerveződése szintén egy jó gyakorlat, így megérné támogatni ezt a fajta alulról jövő kezdeményezést.

[Lakáshoz való hozzáférés](#)

⁴⁶ Lásd: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qli007c.html?back=/stadat_ker&down=1294 (2015.11.04.)

⁴⁷ Rövid leírás elérhető: <http://menedek.hu/projektek/horizont-0> (2015.11.04.)

Q12. A lakhatáshoz való hozzáféréssel kapcsolatban⁴⁸, kérem, ismertesse, hogy vajon a menekültek, nemzetközi védelemben és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek jogosultak-e a kormány segítségét kapni a lakhatáshoz való hozzáférés tekintetében, és milyen ennek a végrehajtása a gyakorlatban. Kérem, magyarázza el a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez való jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, azonosítson bármilyen jó gyakorlatot is a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

A menekülteknél és oltalmazottaknál maradv a lakhatáshoz való hozzáférés tekintetében további két alcsoportot kell megkülönböztetnünk.

Ezek közül az egyik (kezdetben az érintett személyek szinte mindegyike ebbe az alcsoportba tartozik) azoknak az embereknek a csoportja, akik az elismerést követően a befogadó állomáson maradnak. Nekik két hónapig van joguk ahhoz, hogy ott tartózkodjanak. A 301/2007 korm. rendelet a következőképpen rendelkezik:

41. § (1) A befogadó állomáson nyújtott elhelyezést és ellátást a menekült és az oltalmazott az elismerésről szóló jogerős határozat keltétől számított két hónapig térítésmentesen veheti igénybe, ha lakhatása más módon nem biztosított. A menekültet és az oltalmazottat a befogadó állomáson való tartózkodása alatt a befogadó állomás munkatársaival való együttműködési kötelezettség terheli.

(2) A menekült és az oltalmazott együttműködési kötelezettsége keretében köteles közreműködni a befogadó állomásról történő kiköltözéséhez szükséges feltételek megteremtésében, lakhatási lehetőségek felkutatásában.

(3) A menedékes az ideiglenes védelem teljes időtartama alatt térítésmentesen jogosult a befogadó állomáson nyújtott elhelyezésre és ellátásra.

(4) Ha a menekült, az oltalmazott vagy a menedékes a befogadó állomáson való életvitelszerű tartózkodással írásbeli bejelentés nélkül felhagy, vagy a bejelentett távollét időtartama összességében a harminc napot meghaladja, a befogadó állomáson történő ismételt elhelyezésre és ellátásra nem jogosult.

Ez azt jelenti, hogy egy nagyon rövid két hónapos periódusra megoldott a lakhatás. Nagyon nehéz ez alatt a két hónap alatt megfelelő lakhatást találni a befogadó állomásról. A legtöbb menekült és oltalmazott Budapestre szeretne költözni a befogadó állomásokról (Bicske, Vámoszabadi, Debrecen⁴⁹). A 301/2007 korm. rendelet biztosít egy támogatást a lakáskeresését célzó utazásokhoz:

48. § (1) A menekültügyi hatóság a befogadó állomáson tartózkodó menekült, oltalmazott, valamint a menedékes kérelmére a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló jogszabály szerinti utazási kedvezmény igénybevételéhez igazolást állít ki, ha a menekült, az oltalmazott vagy a menedékes

a) hatósági ügyét intézi,

b) a területi ellátási kötelezettséggel működő egészségügyi szolgáltatónál a 26-27. §-ban meghatározott egészségügyi ellátást vesz igénybe,

⁴⁸ A lakáshoz való hozzáférésre vonatkozó támogatási intézkedések tartalmazzák azokat az intézkedéseket, melyek segítenek a szálláskeresésben azok számára, akik nem találnak maguknak. Ez magában foglalja a szociális lakásokat, az államilag támogatott lakásokat a magánszektorban, valamint a pénzügyi forrásokból fedezet szálláshoz jutást stb.

⁴⁹ A Debreceni befogadó állomás 2015 novemberétől bezár. Lásd az erről szóló jogszabályt: A kormány 1724/2015. (X. 7.) korm. határozata a Befogadó Állomás Debreceni Telephely, és Menekültügyi Örzött Befogadó Központ Debreceni Telephely bezárása érdekében szükséges egyes intézkedésekről.

c) társadalmi integrációját elősegítő programban vesz részt, vagy integrációját elősegítő civil szervezet segítségét veszi igénybe, vagy

d) lakhatása megoldása érdekében, álláskeresés vagy munkavégzés céljából utazik.

(2) Az utazási kedvezmény igénybevételéhez szükséges igazolás iránti kérelmet a menekültügyi hatósághoz kell benyújtani, amelyhez mellékelni kell a kérelmet alátámasztó iratokat.

(3) Az utazási kedvezmény mértékére és igénybevételének módjára egyebekben a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló jogszabály rendelkezései az irányadók.

Ez a jogszabályi háttér alkalmas lehet arra, hogy legalább részben csökkentse a problémát.

Másrészről, az érintett személyek másik alcsoportjába tartozók, nem tartózkodnak a befogadó állomásokon (nyilvánvaló, hogy az elismerést követő két hónapon túl minden menekült és oltalmazott ebbe a csoportba tartozik). Az ebbe az alcsoportba tartozó személyek a következő támogatásra jogosultak a 301/2007 korm. rendelet alapján:

55. § (1) A nagykorú menekült, illetve oltalmazott részére - a befogadó állomás végleges elhagyását követően, kérelmére - az elismerésétől számított tíz éven belül egy alkalommal a menekültügyi hatóság lakáscélú támogatást adhat, feltéve, hogy

a) a menekült vagy az oltalmazott, vagy vele közös háztartásban élő házastársa és egyenes ági rokona nem rendelkezik magyarországi lakóingatlannal,

b) a kérelem tárgyát képező ingatlan nem haladja meg a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabályban meghatározott, a magyar állampolgárok által igénybe vehető méltányolható lakásigény mértékét,

c) az ingatlan vételára nem haladja meg új lakás esetében a lakáscélú állami támogatásokról szóló jogszabályban meghatározott mértéket, használt lakás esetében a 15 millió forintot, továbbá

d) a menekült illetve oltalmazott jövedelmi viszonyai lehetővé teszik a támogatás visszafizetését.

(3) A lakáscélú támogatás felhasználható:

a) első lakás, családi ház, építési telek vásárlására;

b) első lakás, családi ház építésére;

c) a saját tulajdonú lakás, családi ház első alkalommal történő felújítására, bővítésére.

(4) A lakáscélú támogatás biztosítása kamatmentes kölcsön formájában történik.

(5) A támogatás összege a menekült, illetve az oltalmazott és a vele egy háztartásban életvitelszerűen együtt lakó, a Szocvtv. 4. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott közeli hozzátartozókat (a továbbiakban: közeli hozzátartozó) számításba vett öt- vagy annál többtagú család esetében 1 millió 500 ezer, négytagú család esetében 1 millió 300 ezer, háromtagú család esetében 1 millió, kéttagú család esetében 800 ezer, egyedülálló esetében 600 ezer forintig terjedhet, de nem haladhatja meg a vételár, építés, felújítás és bővítés költségének 70%-át.

(6) A kamatmentes kölcsön 1-15 évi időtartamra nyújtható.

Az 56. §-ban a jogszabály pontosítja a visszafizetés részleteit is. Így, összességében egy jól kidolgozott jogszabályi háttér áll rendelkezésre.

Ez az a jogszabályi környezet, ami a szállásra vonatkozólag rendezi az anyagi támogatások kereteit. Bár az 55. § alapján a menekülteknek és oltalmazottaknak nyújtható támogatás csak néhány alkalommal került kiosztásra az elmúlt években.⁵⁰

Az integrációs szerződés által garantált anyagi támogatásnak köszönhetően a rendelkezésre álló anyagi források elegendőek arra, hogy egy egyedülálló személy kibéreljen egy szobát vagy egy család egy lakást. Továbbá az integrációs szerződésről rendelkező jogszabály lehetőséget biztosít arra, hogy az anyagi támogatás kifizetése átütemezésre kerüljön annak érdekében, hogy a

⁵⁰ Szóbeli információ a BÁH-tól, de a területen dolgozó szociális munkások megerősítették ezt az információt.

kiköltözéssel járó magasabb költségek finanszírozhatóak legyenek (pl.: kaució megfizetése ingatlanbérlés esetén). A szabályozás a következő (a 301/2007 korm. határozat 61/H § alapján):

(1) Egyéni körülményeire tekintettel a menekült vagy az oltalmazott egy alkalommal kérelmezheti az integrációs támogatás első évre eső összege folyósításának 61/G. § (3) bekezdésétől eltérő ütemezését. Az így folyósított támogatás havi összege azonban nem lehet kevesebb, mint a 61/G. § (3) bekezdésében a második hat hónapra megállapított havi támogatási összeg 90%-a. A 112. § (1) bekezdés b)-d) pontja alapján integrációs támogatásra jogosult személy vagy család esetében az átütemezés nem alkalmazható.

(2) Az átütemezés iránti igényt az integrációs szerződés megkötése iránti kérelemben kell jelezni, amelyről a menekültügyi hatóság az integrációs támogatás megítéléséről hozott határozatában dönt.

(3) A támogatás folyósításának ideje alatt a menekült vagy oltalmazott rászorultságát a menekültügyi hatóság hivatalból vizsgálhatja. Ha a menekült vagy az oltalmazott a támogatás folyósításának időtartama alatt jövedelemben részesül, a támogatás összege a jövedelem nettó összegével csökken. Ha a jövedelem nettó összege meghaladja az integrációs támogatás összegét a támogatás folyósítását határozattal fel kell függeszteni. A felfüggesztés időtartamával sem az integrációs szerződés időbeli hatálya sem az integrációs támogatás folyósítása nem hosszabbodik meg, valamint a felfüggesztés időtartamára eső integrációs támogatás összege utólag nem igényelhető.

(4) Ha az integrációs szerződés időbeli hatálya alatt a menekült vagy oltalmazott jövedelmének folyósítása tartósan, 30 napnál hosszabb időre megszűnik, a menekültügyi hatóság - a menekült vagy oltalmazott kérelmére - a támogatást a folyósítás tartós megszűnését megelőző folyósítási időtartamának figyelembevételével a 61/G. § szerinti mértékben és ütemezés szerint állapítja meg.

(5) A támogatás folyósítását a menekültügyi hatóság megszünteti, ha az integrációs szerződés felmondására okot adó körülmény áll fenn. A támogatás folyósítását ebben az esetben az integrációs szerződés egyidejű felmondásával lehet megszüntetni.

Minden fentebb felsorolt támogatás és segítség elérhető a menekültek és oltalmazottak számára, de a menedékesek és az egyéb célú humanitárius védelemben vettek nem jogosultak arra, hogy ezekért folyamodjanak.

Ezek a korlátokon túl a jogosultaknak is problémája van azzal, hogy megfelelő szállást találjanak még az esetekben is, ha van ehhez elégséges anyagi forrásuk. Az egyik releváns oka ennek a helyzetnek a magas idegenellenes attitűd a magyar társadalomban.⁵¹ Egy másik releváns ok pedig, hogy az integrációs támogatás összege nem követte a budapesti lakhatási (lakásbérleti) költségek növekedését. Ez az egyik legkomolyabb problémája a CSSK-oknak, mivel súlyos gondok vannak azzal, hogy szállást vagy lakást találjanak a menekültek és az oltalmazottak számára. Nagyon rövid idő van erre a folyamatra és nagyon nehéz elérhető áron szállást találnia a jelenlegi lakáspiaci helyzetben. Nem ritka, hogy a menekülteknek vagy oltalmazottaknak hajléktalanokat ellátó intézményekbe kell költöznie, annak ellenére, hogy megkötötték az integrációs szerződést.

A részben államilag támogatott Baptista Szeretetszolgálat speciális átmeneti otthoni segítségnyújtást és családi otthonokat biztosít a menekültek és oltalmazottak számára. A CSSK-ok és a befogadó állomások kapcsolatban állnak ezekkel az intézményekkel. A családok átmeneti otthonát létesítő projekt az EMA által volt támogatva. A projekt célja az volt, hogy támogassák a családok életkörülményeinek megerősödését és stabilizálását egy éven keresztül (ezen időszak fél évvel meghosszabbítható) és segítsék őket abban, hogy önálló lakhatást találjanak.⁵² Ezen projekt jó gyakorlatként értékelhető. Célszerű volna hasonló otthonokat állami finanszírozásban fenntartani.

Ezek a folyamatok általában a CSSK-ok által vannak kézben tartva, a tőlük ezen területre bevont

⁵¹ Lásd erről: *Nem nőtt tovább, de magas az idegenellenesek aránya.*
http://www.tarki.hu/hu/news/2015/kitekint/20150804_idegen.html (2015.11.05.)

⁵² Lásd az intézmény szakmai programját: <http://szocialis.baptistasegely.hu/adat/intezmeny/93/fajlok/csao-i-ii.-szakmai-program.pdf> (18/10/2015). A célok és feladatok a 10. oldalon megtalálhatóak.

humán erőforrásról korábban beszámolt a Tanulmány.

A fentebb említett anyagi támogatás a menekültekre és az oltalmazottakra lett szabva, bár államilag-, önkormányzatiilag- vagy civil szervezetek által biztosított szállás nélkül ez a fajta segítség nem tud megfelelően hasznosulni.

Garantált minimumforrások

Q13. A garantált minimumforrásokkal kapcsolatban⁵³, kérem, írja -le a támogató intézkedések szervezetét és végrehajtását, beleértve a támogató intézkedésekhez jutás folyamatát, meghatározva, hogy milyen akadályokat tapasztalt. Kérem, azonosítson bármilyen bevált gyakorlatot a támogató intézkedésekkel kapcsolatban.

Ha válaszol erre a kérdésre, kérem, szorosan kövesse a fentebb leírt előírásokat, ügyelve arra, hogy az egyes elemekhez/kérdésekhez egy válasz van.

Minden anyagi támogatás, ami menekülteknek és a befogadottaknak jár áttekinthető a 301/2007 korm. határozat 37. és 37/A. §§-ban. Néhány ezek közül fentebb már említésre és kifejtésre került, de azt meg kell jegyeznünk, hogy mindezek a támogatások csak rászorultak számára garantáltak.

Annak érdekében, hogy láthassuk a teljes képet a fentebb említett jogszabályokat egyben kell áttekintnünk:

37. §(1) A befogadó állomáson tartózkodó menekültet és oltalmazottat az alábbi ellátások és támogatások illetik meg:

- a) a befogadás anyagi feltételeinek további biztosítása,*
- b) az egészségügyi ellátás,*
- c) az oktatási, nevelési költségek megtérítése,*
- d) a beiskolázási támogatás, valamint*
- e) az ország végleges elhagyásának támogatása.*

(2) A befogadás anyagi feltételeinek formái:

- a) a befogadó állomáson nyújtott elhelyezés és ellátás,*
- b) a szabad felhasználású havi költőpénz, valamint*
- c) az utazási kedvezmények igénybevétele.*

(3) A magán szálláson tartózkodó menekültet és oltalmazottat az alábbi ellátások és támogatások illetik meg:

- a) az egészségügyi ellátás,*
- b) az ország végleges elhagyásának támogatása,*
- c) a menekültek és oltalmazottak kiegészítő támogatása,*
- d) a menekültek és oltalmazottak lakáscélú támogatása,*
- e) az integrációs szerződés alapján nyújtott támogató szolgáltatások, valamint*
- f) az integrációs támogatás.*

37/A. §90 (1) A menedékest az alábbi ellátások és támogatások illetik meg:

¹⁹ A nem elegendő forrásokkal rendelkező embereknek nyújt ellátást. Ez tartalmazza a támogatást a szegényeknek és védelemre szorulóknak, mely segít enyhíteni a szegénységen vagy, hogy segítséget kapjanak a nehéz helyzetben. (Forrás: ESSPROS Manual, 2008 Edition, Eurostat).

- a) a befogadás anyagi feltételeinek további biztosítása,
- b) az egészségügyi ellátás,
- c) az oktatási, nevelési költségek megtérítése,
- d) a pénzbeli támogatások, valamint
- e) a társadalmi beilleszkedést elősegítő támogatások.

(2) A befogadás anyagi feltételeinek formái:

- a) a befogadó állomáson nyújtott elhelyezés és ellátás,
- b) a szabad felhasználású havi költőpénz, valamint
- c) az utazási kedvezmények igénybevétele.

(3) Pénzbeli támogatások:

- a) a beiskolázási támogatás,
- b) az okmányok fordítási költségeinek megtérítése, valamint
- c) az ország végleges elhagyásának támogatása.

(4) Társadalmi beilleszkedést elősegítő támogatások:

- a) az ingyenes magyar nyelvoktatás, valamint
- b) a rendszeres létfenntartási támogatás.

A különleges helyzet miatt, amiben a menekültek és oltalmazottak vannak, a legtöbben rászorultak mindezen támogatásokra, ezáltal nincsen kiemelt szerepe a rászorultság meghatározásának. Mindazonáltal a korm. rendelet ennek kereteit is meghatározza:

39. § (1)93 A menekült, az oltalmazott és a menedékes - a menedékes tekintetében a 37/A. § (4) bekezdés a) pontjában meghatározott ingyenes magyar nyelvoktatás, továbbá a menekült és az oltalmazott tekintetében a 37. § (3) bekezdés d) pontjában meghatározott lakáscélú támogatás kivételével - az ellátásokra és támogatásokra akkor tekinthető rászorultnak, ha a menekült, az oltalmazott és a menedékes, vagy vele közös háztartásban élő házastársa és egyenes ági rokona nem rendelkezik Magyarországon rendelkezésre álló, megélhetését biztosító vagyonnal, továbbá a saját és vele közös háztartásban élő házastársa és egyenes ági rokona összes jövedelmének figyelembevételével számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg

- a) egyedülálló személy esetében az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összegének 150%-át,
- b) családos személy esetében az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összegét.

Mivel az öregségi nyugdíj legkisebb összege csak 28.500 Ft [körülbelül 90 Euró], még egy részmunkaidős állással járó munkabér is elégséges ok lehet ahhoz, hogy ellehetetlenítse a fentebb felsorolt támogatások sikeres megszerzését.

Nagy valószínűséggel a kormányzat azért tartja alacsonyan a rászorultság kritériumának összegét, mert úgy véli, hogy az integrációs szerződésen túlmenően nem szükséges egyéb támogatásban részesíteni a menekülteket és oltalmazottakat. Ez egyébként egy logikus megközelítés, mivel ha az integrációs rendszer jól működik, a rászorultság mellékes lesz és szakosított ellátásokkal (pszichiátriai gondozás, időskorúak ellátása, stb.) hatékonyan orvosolni tudják. Habár az integrációs szerződés megkötésének már eleve feltétele a rászorultság. Ez viszont azt vonja magával, hogy ha a menekült vagy oltalmazott rendelkezik valamiféle munkával, akkor sem ő sem a családja nem minősül rászorulóknak jogi értelemben. (A Tanulmány korábban már rámutatott az integrációs szerződésnek erre a fajta kontraproduktivitására.)

Mivel minden fentebb említett támogatás a BÁH által kerül odaítélésre, nem volt arra szükség, hogy alkalmazottaik bármiféle kiegészítő tréninget kapjanak. A BÁH munkatársai jól felkészültek a Célcsoporttal végzett munkára. Képesek arra, hogy kezeljék azokat a támogatásokat, amelyek a menekültekre és az oltalmazottakra vannak szabva.

A menekültek és az oltalmazottak hozzáférhetnek az általános szociális rendszerhez is, amely az

1993. évi III. törvény által került kialakításra. Ezen keresztül pedig a következő támogatásokra jogosultak:

- Nem járulékalapú időskori támogatás,
- Nem járulékalapú aktív kori ellátás,
- ápolási díj,
- helyi önkormányzati támogatás,
- köztemetés,
- közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Nem szükséges kibontanunk ezeknek a támogatásoknak a tartalmát a jelen Tanulmányban, de azt meg kell említeni, közös ezekben, hogy rászorultság esetén állami segítséget nyújtanak a lehető legminimálisabb megélhetéshez. Az első négy támogatás pénzügyi ellátás, az utolsó három természetbeni. Ezen túl az 1993. évi III. törvény alapvető szociális szolgáltatásokat is garانتál, amelyek szintén értelmezhetőek egyfajta garantált minimumforrásként. Azt mindenképpen meg kell jegyeznünk, hogy az általános szociális rendszer elég szűkmarkú Magyarországon.⁵⁴

Az egyéb humanitárius védelemben vettek számára nincsenek speciális garantált minimumok kialakítva és ők az előző bekezdésben ismertetett rendszerhez sem férnek hozzá.

4. fejezet: Munkaerő-piaci részvétel

Q35. Kérem, egészítse ki alul a táblázatot a foglalkoztatott/munkanélküli/inaktív menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek számára vonatkozóan. Kérem, adjon meg egy állományt: pl.: a teljes szám minden év december 31.-én. Ha pontos adat nem érhető el, akkor indikatív értéket vagy számot is adhat meg dőlt formában.

⁵⁴ Átfogó képet ad az összehasonlításhoz a következő angol nyelvű tanulmány: *Country Report Hungary 2015 Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances*.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_hungary_en.pdf (2015-11-06) 47-49.

3. táblázat Munkaerő-piaci részvételre vonatkozó statisztikák

	Menekültek					Nemzetközi védelemben részesülő személyek					Humanitárius védelemben részesülő személyek				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Kiadott státuszok teljes száma ⁵⁵	1887	1562	1561 (2012. 12.31- én)	1513 (2013. 12.31- én)	1743 (2014. 12.31- én)	391	369	683	927	1130	N/A	N/A	151 befoga dott jogállá ssal (2012. 12.31- én)	98 befoga dott jogállá ssal (2013. 12.31- én)	61 befoga dott jogállá sal (2014. 12.31- én)
Ebből elsőfokon elismerve (a BÁH által) és [másodfokon elismerve, bíróságok által]	74+ [10]	47+ [5]	68+ [20]	173+ [25]	240+ [20]	115+ [15]	98+ [40]	240+ [90]	183+ [35]	236+ [15]	58 befoga dott jogállá s megad va	14 befoga dott jogállá s megad va és a BÁH állomá nya:	47 befoga dott jogállá s megad va és a BÁH állomá nya:	4 befoga dott jogállá s megad va és a BÁH állomá nya:	7 befoga dott jogállá s megad va és a BÁH adatáll omány a: 98 ugyana zon jogállás

⁵⁵ A BÁH adatai alapján. Minden ide vonatkozó adat elérhető itt: http://bmbah.hu/jomla/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu (2015.11.07.). Az egyéb humanitárius engedélyek kiadásáról nincsen elérhető statisztika. Ez az információ a BÁH tájékoztatásán alapszik.

														s alatt	s alatt	alatt
Foglalkoztatottak teljes száma (beleértve az önfoglalkoztatásukat) ⁵⁶	N/A (de 104 regisztrált munkakereső)	N/A (de 95 regisztrált munkakereső)	N/A (de 92 regisztrált munkakereső)	N/A (de 93 regisztrált munkakereső)	N/A (de 87 regisztrált munkakereső)	N/A (de 59 regisztrált munkakereső)	N/A (de 74 regisztrált munkakereső)	N/A (de 99 regisztrált munkakereső)	N/A (de 91 regisztrált munkakereső)	N/A (de 65 regisztrált munkakereső)	N/A (de 4 regisztrált munkakereső)	N/A (de 11 regisztrált munkakereső)	N/A (de 19 regisztrált munkakereső)	N/A (de 24 regisztrált munkakereső)	N/A (de 19 regisztrált munkakereső)	
A pozíciójukban túlképzettek teljes száma	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Munkanélküliek teljes száma ⁵⁷	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Inaktív személyek teljes száma ⁵⁸	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

⁵⁶ Az elsőfokú döntésekről szóló statisztika elérhető a BÁH honlapján: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=492&Itemid=1259&lang=en (2015.11.07.) a bíróságok által meghozott döntésekről az EUROSAT honlapján lehet tájékozódni, [ezek a számok szögletes zárójelben szerepelnek]: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables> (2015.11.07.). Az EUROSTAT kerekítéssel dolgozik.

⁵⁷ Más néven álláskeresők az egyes tagállamokban.

⁵⁸ "Inaktív személyek" azok, akik nem munkaerők, így nem minősíthetők sem foglalkoztatottnak, sem munkanélkülinek. Ez a kategória nem tartalmazza az álláskeresőket. (Forrás: Eurostat)

Q36. A foglalkoztatottakra/munkanélküliekre vonatkozó elérhető kutatási adatok (vagy ha nem érhető el, akkor az érdekelt felek jelzései) alapján, kérem, jelezze a szektort/ipart és a munka típusát, melyek sikeresen biztosítottak a kedvezményezetteknek munkahelyeket a tagállamában. Kérem, adjon meg különféle példákat ügyelve arra, hogy a válaszában jelezze, hogy a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek gyakran túlképzettek-e a pozíciójukban, és ha lehetséges, bizonyítékokat is.

Jellemzően a Célcsoportoz tartozó személyek a vendéglátószektorban kezdik meg a karrierjüket, mivel itt jelentős a külföldi üzletemberek jelenléte. Így, a gyakori nyelvi és kulturális kapcsolódások miatt a külföldieknek van arra esélyük, hogy ide beilleszkedjenek. Pl.: Gyakori, hogy egy Afganisztánból érkezett menekült egy olyan gyorsétteremben talál munkát, amit egy török vállalkozó üzemeltet. A fentebb említett - a képzettségek elismerésének eljárására vonatkozó - akadályok miatt a túlképzettség feltehetőleg nem ritka ezen a területen. Bár túlképzettségről csak a származási ország szerinti képzettségi szinthez képest beszélhetünk, ha Magyarországon a képzettségek nem vagy csak korlátozottan kerültek elfogadásra.

Sajnálatosan nincsen olyan illetékes hatóság vagy hivatal, amelyik követné a fentebb kért adatokat. Bár az egyéb humanitárius tartózkodási engedélyekre vonatkozó adatok elérhetőek az EUROSTAT honlapján, jelentős különbségek lehetnek a "Humanitárius jogállás" (amely fogalmat az EUROSTAT használja) és a "Humanitárius védelemben részesülő személyek" (amely fogalmat a Tanulmány használja) között. Mivel a BÁH nem rögzít statisztikai adatokat a jelen Tanulmány szerinti fogalommal kapcsolatban, így nem lehetséges, hogy az EUROSTAT a szükséges adatok birtokában legyen.⁵⁹

Továbbá, nincsen olyan jelentős kutatás a közelmúltból, amelyik megfelelő alapot szolgáltatna ahhoz, hogy a kívánt számok megbecsülhetőek legyenek. A CSSK-ok tapasztalatai sem alkalmasak arra, hogy használható képet kapjunk, mivel a korábban kiemeltként említett CSSK-ok (lásd a 2.2 fejezetben) körülbelül 300 menekültnek és oltalmazottnak nyújtanak szolgáltatásokat, amely szám nem biztosít elégséges mintát ahhoz, hogy általános érvényű következtetéseket vonhassunk le.

⁵⁹ Lásd a definíció komplexitásáról angol nyelven: *The different national practices concerning granting of non-EU harmonised protection statuses*, EMN, 2010. http://www.emn.ie/media/2011_EMN_Synthesis_Report_NonEUharmonised_combined1.pdf (14/10/2015). Különösen a Table 3.1

5. fejezet: Következtetések

Q37. Kérem, foglalja össze az Ön tagállamának a foglalkoztatáshoz való hozzáférésre vonatkozó politikáját, megjelölve a jelen tanulmány célcsoportjaira vonatkozó gyakorlati akadályokat (menekültek, oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek kapcsán).

Magyarország Migrációs Stratégiájában kijelentette, hogy a magyar társadalomba történő integráció érdekében támogatást kell nyújtani - elsősorban - harmadik országból származó személyeknek, nem magyarul beszélő migránsoknak, a nemzetközi védelem alatt álló személyeknek (menekültek és oltalmazottak) és a hontalan személyeknek. Az is megállapításra került, hogy az integrációs folyamat közben a különböző jogállású személyek különleges szükségleteit minden esetben figyelembe kell venni. Ez a Migrációs Stratégia általános hozzáállása, de később foglalkozni fog a foglalkoztatási integráció kiemelt szerepével. Mindazonáltal a Stratégia megjelöli a legfőbb akadályokat (pl. a magyar nyelv ismeretének hiányát, az alacsony képesítést és a képesítések azonosításának és elismérésének problémáját).

Akadály lehet a magyar nyelv ismeretének hiánya. Gyakorlati akadály általánosságban és bizonyos foglalkozások betöltésénél is, hiszen, például, egy orvos elismertetheti a képesítését/diplomáját/oklevelét Magyarországon, de a gyakorlatban nem tud orvosként dolgozni, mert nem érti meg a betegeit.

Egy további tipikus gyakorlati akadály - ami szintén a képesítésekhez és azok dokumentációihoz kapcsolódik - hogy az érintett személyeknél nincsenek dokumentumok/oklevelek/diplomák Magyarországra érkezésükkor az országukból való menekülés nehéz körülményei miatt. Gyakran otthon hagyják az eredeti dokumentumaikat és okleveleiket vagy elhagyják őket az Európába vezető út során. Ez akadályozhatja a zökkenőmentes és gyors munkaerőpiaci integrációjukat, hiszen ezekre a tanúsítványokra szükségük van ahhoz, hogy betöltsenek egy olyan állást, amihez az általuk meglévőnek állított tanúsítványok szükségesek.

Magyarország politikája a munkaerőpiaci-hozzáférést illetően az, hogy a menekültek és az oltalmazottak a többségi társadalom részévé kell, hogy váljanak. Fel kell ismerniük a létező akadályokat és legyőzni azokat, megtalálni a helyüket, amilyen gyorsan csak lehetséges. Ez a szakpolitikai megközelítés azon a feltevésen alapszik, hogy az integrációs szerződés elegendő segítséget nyújt az integrációhoz. Sajnos azonban a CSSK-ok számos kérdéssel kapcsolatban nem tudnak elég hatékonyak lenni, mert hiányt szenvednek megfelelő erőforrásokban (különös tekintettel a tolmácsokra). Ez pedig egy kritikus akadály a rendszernek.

Az is megfigyelhető, hogy Magyarország az EMA forrásokra támaszkodott annak érdekében, hogy javítsa a gyakorlati (semmi esetre sem jogi) oldalát a munkaerő-piaci hozzáférésnek. Jelentős számú esetben az EMA által támogatott projektek tudtak segíteni a rendszer továbbfejlesztésében. Feltehetően az MMIA is betölt majd hasonló szerepet.

Q38. Kérem, foglalja össze az Ön tagállamának a munkaerő-piaci integráció megkönnyítésére vonatkozó politikáját, megvizsgálva, hogy milyen mértékben érhető el a foglalkoztatást támogató intézkedések a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek által ill., hogy milyen mértékű a munkaerőpiachoz való hozzáférésüknek az elősegítése.

A Migrációs Stratégia megcélozta egy különálló nemzeti szintű integrációs stratégia⁶⁰ létrehozását, azonban ennek befejezése még nem történt meg.

Az általános hozzáállás Magyarország részéről az, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a menekültekre és oltalmazottakra, legalább is ez az, ami megfigyelhető a Migrációs Stratégiában. Ahogyan a jelen Tanulmány már többször említette, ez a speciális figyelem valószínűleg annak az előfeltevésnek köszönhető, hogy a menekültek és az oltalmazottak hosszabb távon lakhelyet létesítenének vagy letelepednének Magyarországon és ezért megéri őket támogatni. Míg, a jogi helyzetükből kifolyólag, a menedékesek és az egyéb célú humanitárius védelembe vettek nem tudnak letelepedni az országban. Bizonyos szempontból az is releváns tényező, hogy Magyarországon sokáig nem alkalmazták a menedékes jogállás megadásának folyamatát.

Általában véve a magyar kormány nagy hangsúlyt fektet a munkavállalás fontosságára. Ebben az értelemben a Célcsoport munkaerőpiaci integrációja különösen fontos. Annak érdekében, hogy minél magasabb foglalkoztatási ráta legyen elérhető, az új szabályozás, amely 2014. január 1. óta van hatályban, a CSSK-okra bízta a támogató feladatot. Ez pedig azt jelenti, hogy - a hivatalos szakpolitika szerint - a menekültek és oltalmazottak úgy kezelendők, mint a magyar társadalom szerves részei. Az a gyengesége ennek a megközelítésnek, hogy ahhoz, hogy a társadalom aktív részévé válhassanak, a fent említett akadályokat figyelembe kell venni a további szakpolitikai fejlődéshez.

Az integrációs szerződés ösztönző mechanizmusai csak a magasán kvalifikált személyek esetében működnek, akik legalább egy európai nyelven beszélnek (kiemelhető ezek közül az angol) mivel, így van esélyük arra, hogy olyan munkát vállaljanak, amely képes biztosítani egy, az integrációs támogatás első hat hónapjánál, magasabb összegű jövedelmet.

Mivel a nemzeti integrációs rendszer jelenlegi formája kevesebb, mint két éve működik, nem igazán lehetséges messzemenő következtetéseket levonni. Bár valószínűleg ez egy a lehetséges jó módszerek közül. Ám nagyon fontos lenne ellenőrizni a rendszert és támogatni a CSSK-okat tréningek és tolmácsszolgálat által a teljesértékű működéshez.

Szintén fontos megjegyezni, hogy az EMA által támogatott programok nagyban hozzá tudtak járulni a munkaerő-piaci integrációhoz. Egyfelől ezek a projektek nagy számban tudták támogatni menekülteket és oltalmazottakat - közvetve és közvetlenül - a munkavállalásban, másfelől az EMA által támogatott szervezetek képesek voltak kidolgozni számos kreatív és úttörő megoldást annak érdekében, hogy javuljon az érintett személyek foglalkoztatási rátája.

Sajnos az új EU támogatási rendszer (Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap, MMIA) egyelőre még nem lépett működésbe. Valószínűleg az új projektek csak 2016 januárjától/februárjától fognak elindulni. Ezáltal pedig nem lehetséges megmondani, hogy az MMIA projektek hogyan egészítik majd ki a jelenlegi nemzeti rendszert. Nagyon előremutató volna, ha ezek a projektek segítenék, helyettesítenék és fejleszténék a meglévő struktúrát.

Q39. Kérem, foglalja össze a Tagállamának szakpolitikáját a munkaerőpiaci hozzáférhetőség érdekében speciálisan kialakított támogató intézkedések elérhetőségével kapcsolatban. A menekülteket, oltalmazottakat egyéb humanitárius védelembe vetteket állítsa szembe ilyen szempontból a legalisan tartózkodó harmadik országbeli személyek általános csoportjával.

Léteznek releváns, speciálisan kialakított támogatások a menekültekre és oltalmazottakra vonatkozólag. Többek között azokat a jogintézményeket kell itt felsorolni, amelyek garantálják a minimális megélhetési forrásokat, mivel az alapvető szükségletek kielégítése nélkül a munkavállalás nem elvárható. (Lásd a részleteket fentebb: 3. Fejezet, Garantált minimumforrások). A lakhatáshoz való hozzáférés támogatása szintén jelentős segítség az alapvető szükségletek szempontjából. A menedékeseknek, az egyéb humanitárius védelembe vetetteknek és a tartózkodási engedélyes HOÁ-oknak nincsen jogosultsága ahhoz, hogy hozzáférjenek ezekhez a

⁶⁰ http://belugyialapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA_.pdf, p. 76.

típusú támogatásokhoz.

Az integrációs szerződés keretében biztosított konzultációs szolgáltatás valós és közvetlen támogatást jelent, amely segíti a munkaerőpiachoz való hozzáférést. A CSSK-ok megfelelő konzultációt tudnak biztosítani, ám a hasznos és pozitív hatás láthatóvá és valósággá válhat, ha a nyelvtanfolyamokon keresztül megszerzett nyelvtudás birtokában vannak, és a munkaerőpiacra való integrációjuk sikeresebb lesz. Ha nem tudnak az érintett személyek magyarul, csak a kimondottan magasan képzetteknek van jó esélye arra, hogy munkát találjanak Magyarország munkaerő-piacán. Nyilvánvaló, hogy a fekete- vagy szürkegazdaság szintén tud lehetőségeket kínálni néhány embernek, de ezt nem lehet kívánatosnak tekinteni egy integrációs politika megalapozására. A CSSK-ok által biztosított konzultáció alkalmas lehet arra is, hogy orientálja az érintett személyeket a hiányszakmák felé. (Annak érdekében, hogy ez megtörténhessen, kívánatos lenne szakoktatást és szakképzést is biztosítani közvetlenül a Célcsoportnak a CSSK-okon keresztül, ami jelenleg nem történik meg.) Összefoglalva, vannak kimondottan a Célcsoportra szabott intézkedések, amelyek alkalmasak arra, hogy elérjék a kívánatos célokat, de jelen állapotukban ezek nem mindig alkalmasak arra, hogy hatékonyan működjenek.

A CSSK-ok segítségével a menekültek és oltalmazottak képesek hozzáférni az általános szociális és munkaügyi intézkedésekhez, ez pedig az egyik legjelentősebb funkciója a rendszernek és nagyban hozzájárul a Célcsoport munkavállalási aktivitásának fokozásához.

Meg kell említeni, hogy az EMA hatalmas szerepet játszik a Célcsoport számára szabott intézkedések nyújtásában, bár az csak ideiglenesen (projekt időszakonként) tud projekteket finanszírozni. Mindamelllett, ezek a projektek releváns szerepet tölthetnek be a rendszerben és képesek voltak ötletekről és módszerekről gondoskodni, amelyek segítették a menekültekre és oltalmazottakra szabni az intézkedéseket.

Az itt kifejtett információk alapján, úgy tűnik, hogy a hivatalos szakpolitika rövidtávú intézkedésekkel és a CSSK konzultációs szolgáltatásával kíván válaszolni a kihívásra, valamint az is elmondható, hogy nincsen hivatalos gyakorlati szakpolitika a HOÁ-k- és az egyéb humanitárius védelembe vettek integrációjára vonatkozólag. Bár a gyakran emlegetett Migrációs Stratégia foglalkozik ezen csoportok integrációjának kérdésével, legalább is annyiban, hogy ezt kívánatosnak tartja.

Q40. Kérem, foglalja össze, hogy milyen mértékben vannak különbségek a munkaerőpiachoz való hozzáférést illetően:

- Egyrészt a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek, másrészt az Ön tagállamában legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok között
- Menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek között

Jelen van a fentebb kifejtett különbség, amely – egyrészt - a menekültek és az oltalmazottak között és - másrészt pedig - az egyéb humanitárius védelembe vettek között húzódik. Az utóbbi csoportnak át kell esnie a fentebb említett munkaerő-piaci vizsgálaton annak érdekében, hogy engedélyt kapjon a munkavállalásra.

A legálisan tartózkodó HOÁ-ok ugyanabban a helyzetben vannak, mint az egyéb humanitárius védelembe vettek, kivéve, azokat a HOÁ-okat, akik hosszútávú tartózkodási engedéllyel rendelkeznek vagy joguk van a szabad mozgáshoz és letelepedéshez. Ezen két utóbbi csoport szintén dolgozhat legálisan anélkül, hogy ehhez külön engedélyt szerezne be. További kivételek vannak felállítva a 445/2013 Kormányrendeletben, ami tartalmaz olyan eseteket, amiben a foglalkoztatáshoz nem szükséges engedélyezés és olyan eseteket is, amiben a munkavállalói engedély munkaerőpiaci vizsgálat nélkül is megadásra kerülhet.

Az egyéb célú humanitárius védelembe vett személyeknek mindösszesen egy jelentős előnye van a HOÁ-okhoz képest, ők Magyarország területén tartózkodnak, így személyes kapcsolatba tudnak kerülni a munkaadókkal, ez nem jogszabályi különbség, de nehéz lenne túlbecsülni ennek az

értékét.

Q41. Kérem, foglalja össze, hogy mit tart jó gyakorlatnak (ha van) nemzeti összefüggésben a munkaerő-piaci integrációra vonatkozó támogató intézkedéseket illetően.

A legjelentősebb jó gyakorlat, hogy a kormányzat módosította azt a gondoskodási rendszert, amelyik rendszer felel a menekültek és az oltalmazottak integrációjáért. Nyilvánvaló, hogy a módosítás önmagában nem volna elegendő ahhoz, hogy jó gyakorlatnak minősüljön, de annak eredménye ekként értelmezhető. Az új rendszerben a CSSK-ok látják el az integrációs feladatokat. Ez egy kiváló elképzelés, mivel nekik jelentékeny tapasztalatuk van a hátrányos helyzetű csoportokkal végzett szociális munkában. E mellett kiépített a kapcsolatrendszerük a társadalmi integráció szempontjából fontos partnerekkel, bár vannak természetesen lényeges akadályok is. Az egyike ezeknek az akadályoknak a nyelvtudás hiánya a menekültek és oltalmazottak részéről. A másik akadály pedig a tolmácsok hiánya a CSSK-ok részéről. Egy harmadik akadály pedig a CSSK-ok eszköztárának hiányossága. Hasznos volna a CSSK-ok számára a célcsoportra szabott szakképzést és szakoktatást eszközként biztosítani és szintén kívánatos lenne tréningeket nyújtani a CSSK-ok szociális munkásai számára.

A másik jó gyakorlat Magyarországon, hogy a képzettségek elismertetése történhet egy nagyon rugalmas módon. Ahogyan a tanulmány azt kifejtette korábban, két lehetőség van az elismertetésre: Az egyik az OH által történik, a másik (amely nem minden esetben alkalmazható) a kiválasztott intézmény által. Ez utóbbi működhet nagyon személyre szabott és rugalmas keretek között. Mivel a tanuló és az intézmény ugyanabban érdekeltek, ezért mindketten mindent meg akarnak tenni azért, hogy az elismerés megtörténjen. Mindamelletts célszerű volna kidolgozni egy közös iránymutatást az érintett intézmények számára, amely garantálná ezen eljárás minőségét.

A harmadik jó gyakorlat az oktatásra vonatkozik. A korábban említett – EMA által támogatott – migráns specifikus iskola nagyban hozzá tud járulni a munkaerő-piaci integrációhoz. Sajnos, a nemzeti rendszer önmagában nem garantálja ennek a fajta iskolának a fennmaradását; pedig ez egy jelentős hozzájárulás lenne az integrációhoz a leginkább érintett körzetekben (különösen a korábban felsorolt kiemelt budapesti kerületekben).

6. fejezet: További információk az összehasonlíthatóság biztosítása érdekében

Ez a fejezet arra irányul, hogy olyan további részletes információkat gyűjtsön, amelyek kiegészítik az Önök korábbi részekben megadott válaszait az összehasonlítás biztosítása érdekében. Ez a fejezet az alábbiakról tartalmaz táblázatokat:

- A munkaerőpiacra való belépés feltételei
- A foglalkoztatással kapcsolatos támogató intézkedésekre való alkalmasság, a menekültek, az oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelemben részesülők különböző kategóriáit illetően
- A foglalkoztatással kapcsolatos támogatói intézkedések biztosításáért felelős hatóságok
- A foglalkoztatással kapcsolatos támogatási intézkedésekhez való hozzáférés feltételei
- A foglalkoztatással kapcsolatos támogatási intézkedésekhez való hozzáférés statisztikái

Q42. Az 1. részre (Q3) vonatkozólag, kérem, egészítse ki a következő munkaerő-piaci hozzáférésre vonatkozó táblázatot igen/nem jelzéssel amennyiben a feltételt szükséges alkalmazni, kérem, röviden indokolja.

4. táblázat A munkaerő piaci hozzáférés feltételei

Feltételek/korlátozások	A harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozik: 1. Jogilag? 2. Gyakorlatban?	A menekültekre vonatkozik: 1) Jogilag? 2) Gyakorlatban?	Oltalmazottakra vonatkozik: 1) Jogilag? 2) Gyakorlatban?	Az egyéb humanitárius védelemben részesülőkre vonatkozik: 1) Jogilag? 2) Gyakorlatban?	Megjegyzések
Tartózkodási engedély	1.) Igen; 2.) Igen	1.) Nem; 2.) Nem	1.) Nem; 2.) Nem	1.) Igen; 2.) Igen.	

Munkavállalói engedély * (Munkavállalói engedély alatt mindennemű munkaengedélyt értünk, beleértve az egységes engedélyt is.)	1.) Igen főszabályként, de a kivételek alkalmazandók; 2.) Igen főszabályként, de a kivételek alkalmazandók;	1.) No;	2.) No	1.) N e m ; 2.) N e m	1.) Igen főszabályként, de a kivételek alkalmazandók;; 2.) Igen főszabályként, de a kivételek alkalmazandók;	Azoknak a HOÁ-knak, akik rendelkeznek hosszú távú tartózkodási engedéllyel szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joggal. Ez a két csoport dolgozhat munkavállalási engedély nélkül. További kivételek vannak felállítva a 445/2013 Kormányrendeletben, ami tartalmaz olyan eseteket, amiben a foglalkoztatásról nem szükséges engedélyezés és olyan eseteket is, amiben a munkavállalói engedély munkaerőpiaci vizsgálat nélkül is megadásra

					kerülhet.
Vannak időbeli korlátozások? (Időtartam)	1.) Igen; 2.) Igen (3 év és ez további 3 évvel meghosszabbítható)	1.) Nem; 2.) Nem	1.) Igen; 2.) Igen (5 éves esetenként további 5 év)	1.) Igen; 2.) Igen (1 év és ez további 1 évvel meghosszabbítható)	

			v e l m e g h o s s z a b b í t h a t ó)		
Vannak meghatározott munkáltatóra vonatkozó korlátozások?	1.) Igen, foglalkoztatás csak az egységes engedély szerint; 2.) Igen, foglalkoztatás csak az egységes engedély szerint;	1.) Nem; 2.) Nem	1.) N e m ; 2.) N e m	1.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedély/foglalkoztatási engedély (száműzöttek esetén) szerint lehetséges;; 2.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedély/foglalkoztatási engedély (száműzöttek esetén) szerint lehetséges;	A főszabály szerint, amikor egységes engedély szükséges munkavállalási célra, az a birtoklót csak egy meghatározott munkára jogosítja fel (egy meghatározott munkaadónál, egy meghatározott pozícióban).

Vannak meghatározott munkáltatói szektorra vonatkozó korlátozások?	1.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedélyben foglaltak szerint lehetséges; 2.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedélyben foglaltak szerint lehetséges	1.) Nem; Nem 2.)	1.)) N e m ; 2.)) N e m	1.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedély/foglalkoztatási engedély (száműzöttek esetén) szerint lehetséges 2.) Igen, a munkavállalás csak az egységes engedély/foglalkoztatási engedély (száműzöttek esetén) szerint lehetséges;	Számos munka megkívánja a folyékony magyar nyelvtudást. Csak néhány külföldön született személy tud ennek eleget tenni.
Adnak kedvezményt az állampolgároknak és az uniós polgároknak? (többnyire vagy csak különleges munkákkal kapcsolatban, ha igen melyik?)	1.) Igen, kivételekkel; 2.) Igen, kivételekkel;	1.) Nem; Nem 2.)	1.)) N e m ; 2.)) N e m	1.) Igen, kivételekkel; 2.) Igen, kivételekkel.	A kivételek fel vannak sorolva a 445/2013-as számú Kormányrendeletben, ami tartalmaz olyan munkavállalási eseteket, amelyekhez nem szükséges engedély, illetve olyan eseteket, amikben az engedély ki van adva Munkaerő-piaci vizsgálat nélkül is.

Egyéb? (Ha szükséges adjon hozzá még sorokat)	N/A	N/A	N / A	N/A	

Q43. A 3. részre vonatkozólag, kérem, egészítse ki a következő táblázatot a menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek foglalkoztatásához kapcsolódó támogató intézkedésekre való jogosultságát illetően. Ha jogosultak a támogatási intézkedések elérésére igen/nemmel jelölje.

5. táblázat Foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedésekre való jogosultság a menekültek, az oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek kategóriáinak esetében²⁸

	Menekültek	Oltalmazottak	Humanitárius védelemben részesülő személyek	Megjegyzések
Oktatás ⁶¹	Nem	Nem	Nem	Jogilag lehetséges volna, de nincsen olyan intézmény, amely kötelező jelleggel szervezné és biztosítaná.
Nyelvtanfolyamok	Nem	Nem	Nem	Néhány – civil szervezet által biztosított – nyelvi kurzus elérhető ingyenesen, de ez nem rendszerszerű.
Orientációs kurzusok	Igen	Igen	Nem	Az első két csoport jogosult részt venni a CSSK-ok által szervezett gondozási terv elkészítésében, amennyiben ezt a szolgáltatást orientációs

⁶¹ Oktatás a Q8 alatt leírtak szerint: az oktatás különös figyelmet fordít az oktatáshoz való hozzáférésre, mely közvetlenül kapcsolódik a foglalkoztatáshoz, azáltal, hogy gondoskodik a magasabb szintű (nem szakmai) készségek fejlesztésének a támogatásáról. Kérem, ne az oktatásról általában számoljon be. A hangsúly azokon a munkavállaló korúak oktatásán van, akik a foglalkoztatás felé vezethetnek.

				kurzusként értékeljük. Az egyéb humanitárius védelembe vettek hozzáférhetnek EIA/MMIA finanszírozott orientációs kurzusokhoz, de csak ha van ilyen folyamatban.
Szakoktatás és szakképzés	Igen	Igen	Igen	A megelőző munkaviszonyon alapulva minden személy jogosult a NFSZ által szervezett szakképzésen részt venni, de csak magyar nyelven.
Tanácsadás	Igen	Igen	Nem	Az első két csoport jogosult részt venni a CSSK-ok által szervezett konzultációkon.
Képesítések elismerése	Igen	Igen	Igen	
Garantált minimumforrás	Igen	Igen	Nem	
Lakástámogatás/szociális lakáshoz való hozzáférés	Igen	Igen	Nem	
Egyéb (ha szükséges adjon hozzá még sorokat)	N/A	N/A	N/A	

Q44. A 3. részre vonatkozólag, kérem, egészítse ki alul a táblázatot a menekültek, az oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedésekkel való ellátottságáért felelős hatóságokra vonatkozóan

6. táblázat Foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedéssel való ellátottságért felelős hatóságok⁶²

Foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedések	Végrehajtói felelősséggel rendelkező hatóságok	Pénzügyi felelősséggel rendelkező hatóságok	Megjegyzések
Oktatás	CSSK	N/A	Csak a kiskorú menekültek, oltalmazottak és egyéb humanitárius védelemben vettek esetében. A CSSK-ok felelősek a (felnőtt) menekültek és oltalmazottak esetében azért, hogy oktatási lehetőségeket találjanak.
Nyelvkurzusok	CSSK	N/A	A CSSK-ok felelősek azért, hogy a menekültek és oltalmazottak nyelvi képzéseket találjanak.
Orientációs kurzusok	CSSK	BÁH/CSSK	A menekültek és oltalmazottak anyagi támogatást kapnak, ha részt vesznek a CSSK-ok orientációs kurzusán, amit a gondozási terv elkészítésével biztosít az intézmény.
Szakoktatás és szakképzés	CSSK	N/A	A CSSK-ok felelősek azért, hogy a menekültek és oltalmazottak szakoktatási/szakképzési lehetőségeket találjanak.
Tanácsadás	CSSK	BÁH/CSSK	A menekültek és oltalmazottak anyagi támogatást kapnak, ha részt vesznek a CSSK-ok által biztosított konzultációs alkalmakon.
Képesítések elismerése	N/A	N/A	A célcsoportok tagjai önmagukért felelősek e tekintetben.
Garantált minimumforrások	BÁH	BÁH	Továbbá az általános magyar szociális rendszer is felelős.

⁶² Kérjük, nevezze meg a felelős hatóságokat/szervezeteket/intézményeket. Ezek lehetnek civil szervezetek is. Azonban vegye figyelembe, hogy a táblázat és általánosságban a Tanulmány a kormányzathoz kapcsolódó támogatási intézkedésekre összpontosít, azaz hogy a kormányzat hogyan szervezi meg a támogatások biztosítását. A civil szervezetek/harmadik személyek szerepelhetnek ha a kormányzat szervezte ki őket.

Lakhatás	BÁH/CSSK	BÁH	A CSSK-ok felelősek a menekültek és oltalmazottak segítéséért a megfelelő lakhatás megtalálásához. A BÁH anyagilag támogatja ez alatt a menekülteket és oltalmazottakat. A BÁH további támogatást biztosíthat a menekültek és az oltalmazottak számára lakásvásárláshoz.
Egyéb	- A befogadó állomáson tartózkodó menekültet és oltalmazottat az alábbi ellátások és támogatások illetik meg: a) a befogadás anyagi feltételeinek további biztosítása, b) az egészségügyi ellátás, c) az oktatási, nevelési költségek megtérítése, d) a beiskolázási támogatás, valamint e) az ország végleges elhagyásának támogatása. (2) A befogadás anyagi feltételeinek formái: a) a befogadó állomáson nyújtott elhelyezés és ellátás, b) a szabad felhasználású havi költőpénz, valamint c) az utazási kedvezmények igénybevétele. - A	A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007 (XI.9.) korm. rendelet alapján az összes érintett támogatás felsorolva az előző oszlopban.	

	magánzálláson tartózkodó menekültet és oltalmazottat az alábbi ellátások és támogatások illetik meg: a) az egészségügyi ellátás, b) az ország végleges elhagyásának támogatása, c) a menekültek és oltalmazottak kiegészítő támogatása, d) a menekültek és oltalmazottak lakáscélú támogatása, e) az integrációs szerződés alapján nyújtott támogató szolgáltatások, valamint f) az integrációs támogatás.		

Q45. A 3. részre vonatkozólag, kérem, egészítse ki alul a táblázatot, mely a menekültek, az oltalmazottak és az egyéb humanitárius védelemben részesülő személyek foglalkoztatásra vonatkozó támogatási intézkedések elérésére vonatkozik. Kérem, jelezze igen/nemmel a válasznál a jelentkezés feltételét. Kérem, azt is, ha a feltételek: i) a tagállamának területén legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra; ii) minden egyéb nemzetközi/humanitárius védelemben részesülő személyre; vagy iii) vagy kifejezetten a menekültekre (M), oltalmazottakra (O), egyéb humanitárius védelemben részesülő (H) személyekre vonatkozik.

7. táblázat Foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedések feltételei⁶³

	Oktatás	Nyelv kurzusok	Orientációs kurzusok	Szakoktatás és szakképzés	Tanácsadás	Képesítések elismerése	Garantált minimumfórák	Lakhatás	Megjegyzések*
Tartózkodási engedély	N/A	nem	N/A menekültek +oltalmazottak jogosultak rá, de nem szükséges tartózkodási engedély	N/A	N/A menekültek +oltalmazottak jogosultak rá, de nem szükséges tartózkodási engedély	N/A	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	Minden menekültnék és oltalmazottaknak jog van a tartózkodáshoz, de nem tartózkodási engedély által. Az egyéb

⁶³ A 7. táblázat azt mutatja, hogy milyen kapcsolat van az adott sor első mezőjében jelzett kritérium és az adott oszlopban nevezett szolgáltatás között. A táblázat jelzi, hogy a menekülteknek, oltalmazottaknak vagy HOÁ-oknak, akik teljesítik az adott sorban meghatározott kritériumot van-e lehetősége hozzáférni az adott oszlopban megnevezett szolgáltatáshoz.

									hu ma nitá rius véd ele mb e vett ek és a HÁ O- ok ped ig ren del kez nek tart . eng edé llye l.
Munkav állalói engedél y	N/A	nem	N/A menekültek +oltalm azottak jogosul tak rá, de nem szüksé ges munka vállalás i engedél y	N/A	N/A menek ültek+o ltalmaz ottak jogosul tak rá, de nem szüksé ges munka vállalás i engedél y	N/A	menekültek +oltalm azottak	menekültek +oltalm azottak	M+O: nin cs szü ksé gük mu nka váll alá si eng edé lyre . HT- nak szü ksé ge van mu nka váll alá si eng edé lyre

Személyazonosságot igazoló dokumentumok	N/A	nem	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak jogosultak rá	N/A	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	Minden személynek kell, hogy legyen személyazonosító igazolványa (személyi igazolvány vagy útleve).
Állandó lakóhely	N/A	nem	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	RES+SP-nek állandó lakóhelye van, a célcsoport más kategóriájának lakóhelye

									I ren del kez ik.
Nyelvi kompetencia	N/A	nem	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	A nye lvi ko mp ete nci a ne m kap csol ódi k az ado tt stát usz hoz .
Meghatározott képesítések/ szükség esetén diplomák	N/A	nem	N/A menekültek +oltalmazottak	igen mind	menekültek +oltalmazottak	N/A	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	A kép esít ése k és dipl om ák ne m kap csol ódn ak az ado ttst átu szh oz.
Elegendő pénzügyi források	Igen (p i a c i	Igen (p i a c i	menekültek +oltalmazottak	igen mind	menekültek +oltalmazottak	igen	menekültek +oltalmazottak	menekültek +oltalmazottak	

	a l a p o n)	a l a p o n)							
Hitelek re való jogosult ság	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	A hite lek re val ó jog osu ltsá g és a fels orol t tám oga tó inté zke dés ek egy álta lán ne m kap csol ódn ak öss ze.
Egyéb									

* Kérjük, jelezze, ha a feltételek egyenlőek a nemzetközi/ humanitárius védelem alatt állók, minden 3. országbeli és az állampolgárok esetében.

Q46. A 3. részre vonatkozólag, kérem, egészítse ki alul a táblázatot, mely a foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedések elérésének statisztikáira vonatkozik.

8. táblázat Foglalkoztatáshoz kapcsolódó támogatási intézkedésekhez való hozzáférésre vonatkozó statisztikák⁶⁴

	Menekültek, oltalmazottak és humanitárius védelemben részesülő személyek					Kérjük, adja meg, hogy a számok melyik csoportra utalnak
	2010	2011	2012	2013	2014	
Az oktatásban részesülők teljes száma	38	N/A	87	42	40	Megjegyzés: a mutatott adat az EMA és EIA pénzügyi eszközök (és a maradék 25% az állam által finanszírozott rész) magyarországi szétesztéséért felelős hatóság illetékes egységétől származnak. A Célcsoporton belül nem volt lehetőség megállapítani a precíz csoportokat (kor, oktatás stb.).
A nyelvi tanfolyamokhoz való hozzáférők teljes száma	327	323	432	486	N/A	A számok a menekültekre és az oltalmazottakra vonatkoznak. Kérjük, vegye figyelembe, hogy a megjelölt számok azoknak az embereknek a számát tükrözik, akiknek volt nyílt lehetőségük részt venni elérhető nyelvi kurzusokon (még ha egy ember több alkalommal/több helyen is vett részt azokon). Az állam felelőssége volt a (magyar) nyelvi tanfolyamok biztosítása 2014.01.01-ig, még az integrációs szerződés rendszerének bevezetése előtt. Ebből következően az EMA nem volt a gyakorlatban figyelembe véve, mint a releváns projektek pénzügyi forrása ebben a periódusban.
Az orientációs tanfolyamokhoz való hozzáférők teljes száma (Az ERF; EIF származó különleges finanszírozás alapján)	598	574	803	827	944	Kérjük, vegyék figyelembe, hogy az orientációs és tanácsadói szolgáltatásokat egyformán kezeljük, mivel mindkét projektben volt egy elem, amiben mindkét tárgyat bevonták, de a gyakorlatilag nem volt szervezett kulturális orientációs kiképzés végrehajtva.

⁶⁴ A táblázat csak azokat a rendszerszerű szolgáltatásokat jelzi amelyeket a Tagállam garantál (a kötelező erejű nemzeti jog által meghatározva). Nagyon fontos, hogy az Európai Unió alapjai további szolgáltatások biztosítását teszik lehetővé, de ezek nem feltétlenül folyamatosak és semmi sem garantálja, hogy minden érintett személy hozzáfér ezen programokhoz. A Tanulmány lezárásának időszakában az EU által garantált projektek nem elérhetőek a Célcsoport számára.

						*2014-ben 483 integrációs szerződés került megkötésre a BÁH és menekülek/oltalmazottak között.
A szakoktatáshoz és a szakképesítéshez való hozzáférés teljes száma	N/A	18	13	42	21	Megjegyzés: EMA finanszírozott projekteken keresztül
A képesítések elismerésére irányuló eljárások igénybevételének teljes száma	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
A garantált minimumforrással ellátottak teljes száma	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	
A tanácsadói szolgáltatásokat kihasználók teljes száma (az ERF; EIF származó különleges finanszírozás alapján)	598	574	803	827	944	Kérjük, vegyék figyelembe, hogy az orientációs és tanácsadói szolgáltatásokat egyformán kezeljük, mivel mindkét projektbenben volt egy elem, amiben mindkét tárgy folytatva volt, de a gyakorlatilag nem volt szervezett kulturális orientációs kiképzés végrehajtva. 2014-ben 483 integrációs szerződés került megkötésre a BÁH és menekülek/oltalmazottak között. ⁶⁵
Lakhatáshoz való hozzáférés teljes száma	31	42	82	71	120	

⁶⁵ A BÁH tájékoztatása alapján